

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

DEPARTAMENT PRACY, SPRAW SOCJALNYCH I ZDROWIA

KPZ-4100-07-01/2011

Nr ewid. 89/2011/P/10/105/KPZ

Informacja
o wynikach kontroli
wykonania w 2010 roku
budżetu państwa w części 72
Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego
oraz wykonania planów finansowych
Funduszu Emerytalno-Rentowego,
Funduszu Prewencji i Rehabilitacji
oraz Funduszu Administracyjnego

Warszawa maj 2011 r.

Misja *Najwyższej Izby Kontroli jest dbałość o gospodarność i skuteczność w służbie publicznej dla Rzeczypospolitej Polskiej*

Wizja *Najwyższej Izby Kontroli jest cieszący się powszechnym autorytetem najwyższy organ kontroli państwowej, którego raporty będą oczekiwanym i poszukiwanym źródłem informacji dla organów władzy i społeczeństwa*

**Informacja
o wynikach kontroli
wykonania w 2010 roku
budżetu państwa w części 72
Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego
oraz wykonania planów finansowych
Funduszu Emerytalno-Rentowego,
Funduszu Prewencji i Rehabilitacji
oraz Funduszu Administracyjnego**

Dyrektor Departamentu Pracy, Spraw
Socjalnych i Zdrowia

Lech Rejnuś

Zatwierdzam:

Marek Zająk

Wiceprezes
Najwyższej Izby Kontroli

Warszawa, ... maja 2011 r.

Najwyższa Izba Kontroli
ul. Filtrowa 57
02-056 Warszawa
tel./fax: 22 444 50 00
www.nik.gov.pl

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE	4
Cel i zakres kontroli	4
Uwarunkowania prawne i organizacyjne	4
2. PODSUMOWANIE WYNIKÓW KONTROLI	7
Ocena ogólna	7
Sprawozdawczość	9
Uwagi i wnioski	10
3. WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI	11
3.1. Wykonanie budżetu państwa w części 72	11
Księgi rachunkowe	11
Dochody	11
Dotacje budżetowe	12
Wydatki budżetowe	13
Wydatki w układzie zadaniowym	14
Inne ustalenia kontroli	16
Ustalenia innych kontroli	16
3.2. Wykonanie planu finansowego Funduszu Emerytalno-Rentowego	18
Planowanie przychodów i wydatków	18
Przychody	18
Należności	19
Dochodzenie należności	20
Wydatki	21
Nadpłaty świadczeń	22
Zobowiązania	23
Stan Funduszu na koniec 2010 roku	24
3.3. Wykonanie planu finansowego Funduszu Administracyjnego	25
Planowanie przychodów i wydatków	25
Przychody	26
Należności	27
Wydatki	27
Zatrudnienie i wynagrodzenia	30
Pochodne od wynagrodzeń	31
Zobowiązania	31
Stan Funduszu na koniec 2010 roku	31
3.4. Wykonanie planu finansowego Funduszu Prewencji i Rehabilitacji	32
Planowanie przychodów i wydatków	32
Przychody i należności	32
Wydatki i zobowiązania	33
Stan Funduszu na koniec 2010 roku	35
4. INFORMACJE DODATKOWE O PRZEPROWADZONEJ KONTROLI	36
Protokół	36
Wystąpienie pokontrolne	36
Finansowe rezultaty kontroli	36

ZAŁĄCZNIKI

1. Wprowadzenie

Cel i zakres kontroli

Najwyższa Izba Kontroli – Departament Pracy, Spraw Socjalnych i Zdrowia – od 4 stycznia do 31 marca 2011 r., na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, przeprowadziła kontrolę wykonania budżetu państwa w 2010 r. w części 72 – Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS lub Kasa) oraz wykonania w 2010 r. planów finansowych Funduszu Emerytalno-Rentowego (FER), Funduszu Administracyjnego (FA) oraz Funduszu Prewencji i Rehabilitacji (FPiR). Celem kontroli była ocena wykonania ustawy budżetowej na rok 2010² w tej części budżetu państwa oraz planów finansowych wymienionych państwowych funduszy celowych.

Kontrola obejmowała okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2010 r. i została przeprowadzona pod względem legalności, gospodarności, celowości i rzetelności, w Centrali Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego. Kontrola przeprowadzona została zgodnie z obowiązującymi w NIK standardami kontroli³ oraz założeniami metodycznymi do kontroli wykonania budżetu państwa.

Uwarunkowania prawne i organizacyjne

Prezes Kasy jest centralnym organem administracji rządowej, podległym ministrowi właściwemu do spraw rozwoju wsi (art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników⁴). Prezes Kasy jest dysponentem części 72 budżetu państwa.

Gospodarka finansowa KRUS podlega także rygorom wynikającym z ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁵, ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych⁶, ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości⁷. Kasa prowadzi samodzielną gospodarkę finansową (art. 75 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników), a podstawami finansowymi ubezpieczenia społecznego rolników są Fundusze: Emerytalno-Rentowy, Administracyjny, Prewencji i Rehabilitacji, które są państwowymi funduszami

---

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

² Ustawa z dnia 22 stycznia 2010r. (Dz. U. Nr 19, poz. 102)

³ Por. <http://www.nik.gov.pl/kontrole/standardy-kontroli-nik/>

⁴ Dz. U. z 2008 r. Nr 50, poz. 291 ze zm.

⁵ Dz. U. Nr 157, poz. 1240 ze zm.

⁶ Dz. U. z 2010 r. Nr 113, poz. 759 ze zm.

⁷ Dz. U. z 2009 r. Nr 152, poz. 1223 ze zm.

celowymi (art. 76 ust. 2 i art. 76 ust. 2a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników). Prezes Kasy jest dysponentem tych funduszy. Ponadto pełni z urzędu (art. 76 ust. 1 ww. ustawy) funkcję zarządu Funduszu Składkowego Ubezpieczenia Społecznego Rolników⁸ oraz dysponuje Funduszem Motywacyjnym (na dodatkowe wypłaty wynagrodzeń dla pracowników KRUS, które wypłacane są poza limitami wynikającymi z przepisów o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej - art. 81a ust. 1-3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników), tworzonym w ramach odpisu na Fundusz Administracyjny, naliczanego z Funduszu Składkowego.

Fundusz Emerytalno-Rentowy jest przeznaczony na finansowanie wydatków określonych w art. 78 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, w tym świadczeń z ubezpieczenia emerytalno-rentowego oraz wypłacanych łącznie z tymi świadczeniami emerytur i rent z innego ubezpieczenia społecznego. Fundusz tworzony jest ze środków wymienionych w ust. 2 przywołanego przepisu, w tym przede wszystkim z dotacji z budżetu państwa oraz składek rolników na ubezpieczenie emerytalno-rentowe. Państwo gwarantuje wypłatę świadczeń finansowanych z Funduszu Emerytalno-Rentowego (art. 76 ust. 3 ww. ustawy).

Fundusz Prewencji i Rehabilitacji przeznaczony jest na finansowanie kosztów KRUS związanych z: przekwalifikowaniem zawodowym rencistów, zapobieganiem wypadkom przy pracy rolniczej oraz rolniczym chorobom zawodowym, leczeniem i rehabilitacją osób wykazujących niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym, ale rokującym jej odzyskanie (art. 80 ust. 1, 21 b, 63 i 64 ww. ustawy). Fundusz tworzy się z odpisów od Funduszu Składkowego w wysokości do 5% planowanych wydatków tego funduszu oraz z dotacji budżetu państwa (art. 80 ust. 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników).

Fundusz Administracyjny zapewnia finansowanie kosztów obsługi ubezpieczenia, z wyjątkiem kosztów pokrywanych ze środków Funduszu Składkowego lub Funduszu Prewencji i Rehabilitacji. Ponadto, ze środków FA finansowane są koszty obsługi zadań z zakresu ubezpieczenia zdrowotnego (art. 79 ust. 1 ww. ustawy). Fundusz Administracyjny jest tworzony z odpisów od Funduszu Składkowego i z Funduszu Emerytalno-Rentowego,

---

⁸ Fundusz Składkowy Ubezpieczenia Społecznego Rolników (Fundusz Składkowy) jest osobą prawną; funkcje zarządu pełni z urzędu Prezes Kasy pod nadzorem Rady Rolników; podstawę jego gospodarki finansowej stanowi roczny plan rzeczowo-finansowy sporządzany przez Prezesa Kasy i zatwierdzany przez Radę Nadzorczą Funduszu. Plan finansowy Funduszu Składkowego nie jest ujęty w ustawie budżetowej. Przeznaczenie Funduszu Składkowego określają przepisy art. 77 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników.

w wysokości odpowiednio do 9% i do 3,5% planowanych wydatków ww. funduszy (art. 79 ust. 2 pkt 1). Fundusz Administracyjny otrzymuje od właściwych instytucji refundacje kosztów związanych z realizacją ubezpieczenia zdrowotnego oraz innych zadań powierzonych Prezesowi Kasy na podstawie odrębnych przepisów (art. 79 ust. 2 pkt 2).

Według stanu na 31 grudnia 2010 r. w terenowej strukturze organizacyjnej KRUS funkcjonowała Centrala, 16 oddziałów regionalnych oraz 256 placówek terenowych.

Zgodnie z ustawą budżetową zaplanowane wydatki budżetu państwa w części 72 – Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, w wysokości 16.187.830 tys. zł, stanowią 5,4% wydatków budżetu państwa ogółem (301.220.817 tys. zł). Wykonanie wydatków wyniosło 15.671.039,0 tys. zł i stanowiło 5,3% wykonania wydatków budżetu państwa ogółem (294.893.878,1 tys. zł).

KRUS realizował zadania w ramach funkcji 13 - Zabezpieczenie społeczne i wspieranie rodziny, funkcji 20 - Organizacja opieki zdrowotnej i polityka zdrowotna oraz funkcji 22 - Planowanie strategiczne oraz obsługa administracyjna i techniczna.

W 2010 r. w KRUS nie wydatkowano środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej.

2. Podsumowanie wyników kontroli

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie budżetu państwa za 2010 r. w części 72 – Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego oraz planu finansowego Funduszu Emerytalno-Rentowego za 2010 r. Pozytywnie z zastrzeżeniami ocenia natomiast wykonanie planów finansowych za 2010 r. Funduszu Administracyjnego oraz Funduszu Prewencji i Rehabilitacji.

Formułując pozytywną ocenę Najwyższa Izba Kontroli wzięła pod uwagę:

- poprawne zaplanowanie oraz wykonanie przychodów i wydatków w części 72 - KRUS i Funduszu Emerytalno-Rentowego, Funduszu Administracyjnego oraz Funduszu Prewencji i Rehabilitacji;
- brak zobowiązań długoterminowych i wymagalnych na koniec 2010 r. w części 72 - KRUS oraz w FER, FA i FPiR;
- spadek kwoty zaległości FER w stosunku do 2009 r. o 10,1% (tj. o 43.829,3 tys. zł), wzrost wskaźnika ściągłości należności wraz z zaległościami z tytułu składek na FER do 103,3% (tj. o 4,8 punkty procentowe) oraz zmniejszenie o 16,0% (tj. o 744,1 tys. zł) kwoty należności składowych odpisanych z powodu przedawnienia (przy czym ponad połowa odpisanych należności była zabezpieczona hipoteką - 59,9%);
- poprawność formalną oraz kontrolę bieżącą i dekretację dowodów (za wyjątkiem błędów formalnych dotyczących zapisu daty operacji gospodarczej w dzienniku), a także wiarygodność zapisów księgowych, tj. ujęcie dowodów w księgach we właściwej wartości, w odpowiednim okresie sprawozdawczym oraz ze wskazaniem właściwych kont syntetycznych i analitycznych.

Dochody budżetowe zostały wykonane w wysokości 34,8 tys. zł (580,6% planu), a wydatki w wysokości 15.671.039 tys. zł (97,4% planu po zmianach). W toku kontroli stwierdzono, że Prezes KRUS prawidłowo sprawował określony w art. 175 ust. 1 i 2 ustawy o finansach publicznych nadzór i kontrolę nad wykonaniem planów finansowych części 72 – KRUS oraz państwowych funduszy celowych. Prowadzone były oceny przebiegu wykonania zadań, realizacji dochodów i wydatków, wstępne oceny celowości poniesionych wydatków oraz realizacji właściwych procedur.

Najwyższa Izba Kontroli stwierdziła następujące nieprawidłowości i uchybienia przy realizacji planów finansowych Funduszy:

- niskie wykorzystanie środków na realizację Poakcesyjnego Programu Wsparcia Obszarów Wiejskich w ramach realizacji planu finansowego Funduszu Administracyjnego. Wkład własny na ten cel wynosił 2.006 tys. zł, co stanowiło 24,5% planu finansowego wg ustawy budżetowej oraz 54,3% planu finansowego po zmianach (§ 6124), co wskazuje, że podobnie jak w latach 2008 i 2009, zadania w tym zakresie nie zostały należycie przygotowane;
- udzielenie z naruszeniem prawa ze środków Funduszu Administracyjnego, dwóch zamówień publicznych o wartości 16.065,3 tys. zł, w trybie z wolnej ręki, mimo że nie zachodziły przesłanki określone w art. 67 ust. 1 pkt 3 ustawy – Prawo zamówień publicznych,
- opóźnione zawarcie umowy nr 345/2010⁹ oraz rozpoczęcie jej realizacji po upływie 1 miesiąca od dnia jej zawarcia, przy jednoczesnym obowiązywaniu umowy nr 80/2010 zawartej w podobnym przedmiocie, co stanowiło naruszenie § 13 tej umowy¹⁰ (w ramach realizacji planu finansowego Funduszu Administracyjnego);
- wznowienie działalności rehabilitacji leczniczej dla rolników i osób uprawnionych, od stycznia 2010 r. w Ośrodku Szkoleniowo-Rehabilitacyjnym w Teresinie, pomimo że nie spełniał w tym czasie wymogów określonych rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 10 listopada 2006 r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać pod względem fachowym i sanitarnym pomieszczenia i urządzenia zakładu opieki zdrowotnej¹¹ (w ramach realizacji planu finansowego Funduszu Prewencji i Rehabilitacji);
- nierzetelne nadzorowanie realizacji dotacji celowych przyznanych przez Prezesa KRUS w kwocie 4.959,3 tys. zł wydatkowanych na podstawie umów¹² zawartych z Centrami Rehabilitacji Rolników i Ośrodkiem Szkoleniowo-Rehabilitacyjnym (w ramach realizacji planu finansowego Funduszu Prewencji i Rehabilitacji);

---

⁹ na eksploatację, modyfikację, serwis oraz prowadzenie prac rozwojowych systemów informatycznych, wspomagających obsługę systemów ubezpieczeń społecznych i zdrowotnych KRUS.

¹⁰ § 13 ust. 1 umowy nr 80/2010 r. stanowił: „zamawiający zastrzega, że w przypadku zawarcia umowy z Wykonawcą wyłonionym w ramach toczącego się postępowania w trybie przetargu ograniczonego na eksploatację, modyfikację, serwis oraz prowadzenie prac rozwojowych systemów informatycznych, umowa może być rozwiązana przed upływem okresu na jaki została zawarta, poprzez jednostronne pisemne oświadczenie Zamawiającego złożone Wykonawcy nie później niż 45 dni przed zamierzonym przez zamawiającego terminem rozwiązania umowy.”

¹¹ Dz. U. Nr 213, poz. 1568 ze zm.

¹² Umowy zawarte w dniach 27 i 28 października oraz 15 listopada 2010 r.

- przewlekłe postępowanie na wykonanie 130 tys. egzemplarzy kalendarzy dla rolników na 2011 r. (rozpoczęto w czerwcu 2010 r., a umowę podpisano dopiero 17 grudnia 2010 r., z terminem realizacji 30 dni od daty podpisania umowy), w ramach realizacji planu finansowego Funduszu Prewencji i Rehabilitacji;
- wzrost w 2010 r., w stosunku do 2009 r., zobowiązań wymagalnych¹³ o 65,8% (tj. o 96 tys. zł) oraz wzrost kwoty wypłaconych odsetek za zwłokę w ustalaniu prawa do świadczeń z ubezpieczenia emerytalno – rentowego o 66,1% (tj. o 11,9 tys. zł). Wzrosła również wysokość nowo ujawnionych nadpłat świadczeń emerytalno-rentowych o 5,1% (tj. o 961 tys. zł), w tym o 22,1% (tj. o 33,1 tys. zł) nadpłat wynikających z błędnie wydanych decyzji (w ramach realizacji planu finansowego Funduszu Emerytalno-Rentowego).

W zakresie badania systemu finansowo–księgowego stwierdzono występowanie błędów formalnych dotyczących rejestracji daty operacji gospodarczej w dzienniku, co stanowiło naruszenie art. 23 ust. 2 ustawy o rachunkowości (w ramach realizacji planów finansowych Funduszu Administracyjnego i Funduszu Prewencji i Rehabilitacji).

Sprawozdawczość

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie sprawozdania budżetowe w części 72-KRUS, oraz w Funduszach: Emerytalno-Rentowym, Administracyjnym oraz Funduszu Prewencji i Rehabilitacji, określone rozporządzeniami Ministra Finansów z 3 lutego 2010 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej¹⁴ oraz z 4 marca 2010 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych¹⁵

Zdaniem Najwyższej Izby Kontroli sprawozdania budżetowe:

- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28),
- o stanie środków na rachunkach bankowych (Rb-23),
- o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N),
- o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z),
- z wykonania planów finansowych funduszy celowych nieposiadających osobowości prawnej (Rb-33),

¹³ Zobowiązania wymagalne powstałe w ciągu roku wynikające głównie z ustalenia w zaniżonej wysokości świadczeń z ubezpieczenia emerytalno – rentowego oraz wyroków sądów zmieniających decyzje KRUS przyznające świadczenia.

¹⁴ Dz. U. Nr 20, poz. 103 ze zm.

¹⁵ Dz. U. Nr 43, poz. 247.

- z wykonania planu finansowego państwowego funduszu celowego (Rb-40),
- z wykonania wybranych elementów planu finansowego Rb - FER

zostały sporządzone terminowo i prawidłowo, na podstawie danych wynikających z ewidencji księgowej oraz przekazują prawdziwy i rzetelny obraz dochodów, wydatków, a także należności i zobowiązań w 2010 r.

Kontrola łącznych rocznych sprawozdań Rb-33 dotyczących IV kwartału 2010 r., sporządzanych z wykonania planów finansowych funduszy: Emerytalno-Rentowego i Administracyjnego wykazała, że dane zostały prawidłowo przeniesione z 16 jednostkowych sprawozdań.

Uwagi i wnioski

Po kontroli Najwyższa Izba Kontroli skierowała do Prezesa KRUS pięć wniosków pokontrolnych, z czego najistotniejsze dotyczyły:

- 1) Wzmocnienia nadzoru nad Biurem Prewencji i Rehabilitacji, w zakresie funkcjonowania Centrów Rehabilitacji Rolników i Ośrodka Szkoleniowo-Rehabilitacyjnego.
- 2) Usprawnienia przeprowadzania postępowań o zamówienie publiczne, w szczególności w zakresie przygotowania Specyfikacji Istotnych Warunków Zamówienia.

3. Ważniejsze wyniki kontroli

3.1. Wykonanie budżetu państwa w części 72

Księgi rachunkowe

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie wiarygodność ksiąg rachunkowych oraz skuteczność funkcjonowania procedur kontroli finansowej i mechanizmów kontroli zarządczej, natomiast pozytywnie z zastrzeżeniami poprawność formalną dowodów i zapisów księgowych Kasy. Powyższą ocenę sformułowano na podstawie przeglądu analitycznego ksiąg rachunkowych oraz badania próby 104 dowodów księgowych, w tym 85 wylosowanych metodą monetarną¹⁶ oraz 19 dobranych w sposób celowy¹⁷.

Doboru próby do badania w Centrali Kasy dokonano spośród wydatków dokonywanych ze środków Funduszu Administracyjnego oraz Funduszu Prewencji i Rehabilitacji. Łączna wartość operacji udokumentowanych wylosowanymi dowodami księgowymi wyniosła 79.551,3 tys. zł, z tego 64.148,2 tys. zł dotyczących Funduszu Administracyjnego (około 10,9% wydatków FA zrealizowanych przez Centralę KRUS) oraz 15.403,0 tys. zł dotyczących Funduszu Prewencji i Rehabilitacji (35,3% wydatków FPiR).

W zakresie badania systemu finansowo-księgowego stwierdzono występowanie błędów formalnych dotyczących rejestracji daty operacji gospodarczej w dzienniku w przypadku 32,9% zbadanych dowodów księgowych pochodzących z doboru próby metodą monetarną¹⁸ oraz 10,5% dowodów księgowych pochodzących z doboru celowego¹⁹. Data operacji gospodarczej zamieszczona w systemie księgowym nie odpowiadała faktycznej dacie operacji gospodarczej zawartej w dowodach księgowych, co stanowiło naruszenie art. 23 ust. 2 ustawy o rachunkowości.

Dochody

W ustawie budżetowej na 2010 r. zaplanowano dochody budżetowe w części 72 - KRUS, w wysokości 6,0 tys. zł. Zrealizowane dochody wyniosły łącznie 34,8 tys. zł, w tym m.in. w dziale 753 – obowiązkowe ubezpieczenia społeczne w (§ 097) – 14,4 tys. zł, w dziale

¹⁶ Na łączną kwotę 79.551,3 tys. zł. Prawdopodobieństwo wylosowania dowodu księgowego jest proporcjonalne do wartości operacji udokumentowanej tym dowodem.

¹⁷ Na łączną kwotę 8.950,7 tys. zł.

¹⁸ 28 dowodów księgowych na kwotę 17.145,5 tys. zł (tj. 21,6% ogólnej kwoty wylosowanych dowodów), z tego 10.278,6 tys. zł, tj. 1,8% wydatków FA oraz 6.866,9 tys. zł, tj. 15,7% wydatków FPiR

¹⁹ 2 dowody księgowe z doboru celowego na kwotę 1.325,5 tys. zł (tj. 14,8% ogólnej kwoty dobranej w doborze celowym), które stanowią 0,2% wydatków FA.

852 – pomoc społeczna (§ 097) – 12 tys. w dziale 853 – pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej (§ 097) – 8,5 tys. zł. W porównaniu do planu według ustawy budżetowej zrealizowane dochody były wyższe o 480,6% (6 tys. zł), natomiast w porównaniu do 2009 r. były one wyższe o 13,8 tys. zł, tj. 64,1%²⁰. NIK nie wnosi uwag do realizacji dochodów budżetowych przez KRUS.

Wpłaty dochodów budżetowych na wydzielone konto bankowe, którego dysponentem jest Ministerstwo Finansów odbywały się sukcesywnie, w miarę wpływu środków na konto Kasy.

Należności i zobowiązania obejmują fundusze celowe i należności od rolników z tytułu składki na ubezpieczenia zdrowotne z działów specjalnych (KRUS wykonuje funkcję płatnika składek na ubezpieczenia zdrowotne).

W 2010 r. występujące w KRUS należności wymagalne ogółem (krajowe) w kwocie 247.426,9 tys. zł były niższe o 33.670,6 tys. zł w stosunku do 2009 r. (281.097,5 tys. zł) tj. o 12,0% i obejmowały:

1. należności wymagalne państwowych funduszy celowych w wysokości 242.987,6 tys. zł, z tego:
  - Fundusz Emerytalno-Rentowy – 242.958,0 tys. zł (w tym: od gospodarstw domowych – 242.957,7 tys. zł),
  - Fundusz Administracyjny – 29,6 tys. zł (w tym z tytułu dostaw towarów i usług 12,3 tys. zł).
2. należności wymagalne od rolników z tytułu składki na ubezpieczenie zdrowotne z działów specjalnych w wysokości 4.439,3 tys. zł.

Dane o dochodach przedstawiono w załączniku nr 1 do informacji.

Dotacje budżetowe

Łączna kwota dotacji przekazywanych przez Ministerstwo Finansów wyniosła 15.671.039 tys. zł i była niższa o 416.920 tys. zł, tj. o 2,6% w stosunku do planu po zmianach oraz wyższa o 770.806 tys. zł, tj. o 4,7% niż w 2009 r. Dotacje z budżetu państwa

---

²⁰ Na wysokie wykonanie dochodów budżetowych w 2010 r. wpłynęły nieplanowane dochody: w dziale 75305 FER, (z nienależnie pobranych świadczeń i odsetek od nich, oraz z bieżącej weryfikacji akt świadczeniobiorców i ich uzupełnienia), a także w dziale 852 (wpływy z pozostałych dochodów nieobjętych poszczególnymi paragrafami) oraz dziale 853 - pozostała działalność).

przekazywane były na podstawie uzgodnionego harmonogramu w wysokości faktycznie niezbędnej do właściwego funkcjonowania dysponenta części budżetowej.

KRUS nie dokonywał zwrotu otrzymanych środków w części-72 KRUS. Otrzymane środki były w wysokości faktycznie poniesionych wydatków.

Wydatki budżetowe

W ustawie budżetowej w części 72 - KRUS zaplanowano wydatki w wysokości 16.187.830 tys. zł, tj. o 1,5% niższe od wykonania w 2009 r. Plan wydatków został zmniejszony łącznie o 99.571 tys. zł do kwoty 16.087.959 tys. zł, w tym::

- w dziale 753 – Obowiązkowe ubezpieczenie społeczne zmniejszony o kwotę 99.610 tys. zł, w tym: w rozdziale 75305 – Fundusz Emerytalno-Rentowy zmniejszony o 109.791 tys. zł; w rozdziale 75306 – Fundusz Prewencji i Rehabilitacji zwiększony o 500 tys. zł; w rozdziale 75313 – świadczenia zlecone do wypłaty zmniejszony o 17.129 tys. zł; w rozdziale 75395-Pozostała działalność zwiększony o 27.310 tys. zł,
- w dziale 853 – Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej zmniejszony o 58 tys. zł, w tym: w rozdziale 85335 - Refundacja ulg dla inwalidów wojennych i wojskowych z tytułu ubezpieczenia OC i AC zmniejszony o 60 tys. zł, w rozdziale 85395 - Pozostała działalność zwiększony o 25 tys. zł.

Zrealizowane wydatki wyniosły 15.671.039 tys. zł i były o 2,6% niższe od planu po zmianach oraz niższe o 4,7% od wykonania w 2009 r. Największy udział miały wydatki w dziale 753 - Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne, które stanowiły 99,9% ogółu wydatków w części 72. Zostały one zrealizowane w wysokości 15.648.802 tys. zł, tj. o 416.151 tys. zł niższej niż zaplanowano (o 2,6%).

W dziale 851 Ochrona zdrowia, rozdział 85156 Składka na ubezpieczenie zdrowotne oraz świadczenie dla osób nieobjętych obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego: w ustawie budżetowej (po zmianach) ustalono wydatki w wysokości 22.944 tys. zł, tj. wyższe o 22 tys. zł (o 0,1 %) od wykonania w 2009 r. (22.922 tys. zł). Zrealizowane wydatki wyniosły 22.195 tys. zł, i w stosunku do ustawy budżetowej były niższe o 749 tys. zł (o 3,3 %).

W dziale 853 – Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej, rozdziale 85335 - Refundacja ulg dla inwalidów wojennych i wojskowych z tytułu ubezpieczenia OC i AC, nie wykorzystano 20 tys. zł (tj. 38,5% planu po zmianach). Niższe od planowanego wykonanie

wydatków w ww. rozdziale spowodowane było brakiem nowych wniosków osób zainteresowanych ww. refundacją.

Wydatki budżetu państwa w dziale 753 - Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne, rozdziale 75395 - Pozostała działalność, z przeznaczeniem na realizację umowy z 7 kwietnia 2006 r. pomiędzy Rzeczpospolitą Polską a Międzynarodowym Bankiem Odbudowy i Rozwoju na dofinansowanie realizacji Poakcesyjnego Programu Wsparcia Obszarów Wiejskich (PPWOW), zostały zrealizowane w wysokości 24.257 tys. zł, tj. w 88,8% planu na 2010 r.

Nie odnotowano wydatkowania środków powyżej planu w budżecie po zmianach.

Wydatki w części 72 zostały poniesione na cele wynikające z ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz na zadania zlecone Kasie do realizacji.

W 2010 r. w części 72 nie wystąpiły zobowiązania wymagalne oraz zobowiązania długoterminowe.

Dane o wydatkach przedstawiono w załączniku nr 2 do informacji.

Wydatki w układzie zadaniowym

Podstawą określenia planowanych wydatków budżetowych na realizację zadań i podzadań w ramach funkcji był plan finansowy części 72 oraz plany funduszy (FER, FPIR oraz FA).

Realizując budżet zadaniowy KRUS w 2010 r. wykonywał zadania w ramach trzech funkcji budżetu państwa²¹:

13 - „Zabezpieczenie społeczne i wspieranie rodziny”, w ramach której wyodrębnione zostało zadanie 13.3 - ubezpieczenia społeczne, cel: realizacja zadań wynikających z ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Zrealizowane wydatki budżetowe wyniosły 13.789.736 tys. zł, tj. o 319.111 tys. zł mniej niż zaplanowano (2,3%). W ramach zadania 13.3 realizowane były podzadania:

- 13.3.1 świadczenia społeczne, cel: wypłata świadczeń emerytalno rentowych i innych świadczeń zleconych do wypłaty. Zrealizowane wydatki budżetowe wyniosły 13.100.955 tys. zł, tj. o 116.165 tys. zł mniej niż zaplanowano (0,7%). Kwota ta obejmuje wypłatę świadczeń emerytalno-rentowych, rent strukturalnych oraz zadań zleconych

---

²¹ Wydatki na realizację zadań i podzadań budżetu zadaniowego pokazywane są w wysokości równej przyznanej dotacji z budżetu państwa.

KRUS do wypłaty, a także składkę na ubezpieczenie zdrowotne oraz świadczenia dla osób nieobjętych obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego. Zadanie to jest realizowane z udziałem środków Funduszu Emerytalno-Rentowego. Przyjęty miernik realizacji celu, tj. wskaźnik odsetek wypłacanych z FER (patrz pkt 3.2. Zobowiązania str. 23) przez jednostki organizacyjne KRUS na 1000 emerytów i rencistów wyniósł 21,67 i był wyższy od planowanego o 0,87.

- 13.3.4 prewencja i rehabilitacja, cel: utrzymanie lub przywrócenie zdolności do pracy w gospodarstwie rolnym osób uprawnionych do świadczeń KRUS. Zrealizowane wydatki budżetowe w ramach tego podzadania wyniosły 6.000 tys. zł (100% planu). Ponadto, zadanie to jest finansowane ze środków Funduszu Prewencji i Rehabilitacji. Przyjęty miernik realizacji celu, tj. wskaźnik wykorzystania w roku skierowań na rehabilitację ,w przeliczeniu na 1000 ubezpieczonych wyniósł 9,60 i był wyższy od planowanego o 0,30, co wynikało ze skierowania na rehabilitację leczniczą realizowaną przez KRUS większej liczby rolników niż planowano przy prognozowaniu wskaźnika na 2010 r.

- 13.3.7 „Wypłata świadczeń zleconych do realizacji ZUS i KRUS” na realizację którego przeznaczono w 2010 r. 682.781 tys. zł. Do monitorowania przyjęto miernik: wskaźnik odsetek wypłaconych przez jednostki organizacyjne KRUS na 1000 świadczeniobiorców. Wartość osiągniętego miernika wynosi 0,24 przy planowanym 4,0.

20 - „Organizacja opieki zdrowotnej i polityka zdrowotna”, w ramach funkcji realizowano zadanie 20.1 „Zapewnienie dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej” na realizację którego przeznaczono w 2010 roku kwotę 1.881.303 tys. zł. Na rok 2010 nie został określony miernik stopnia realizacji powyższego zadania.

Na podzadanie 20.1.6. Składki na ubezpieczenie zdrowotne przeznaczono kwotę 1.881.303 tys. zł. Do monitorowania przyjęto miernik: liczba osób objętych ubezpieczeniem zdrowotnym. Wartość osiągniętego miernika w 2010 r. wynosi 1.491 tys. osób. Wartość miernika jest niższa od planowanej o 23 tys. osób.

22 - „Planowanie strategiczne oraz obsługa administracyjna i techniczna”, w ramach funkcji realizowano zadanie 22.2 „Obsługa administracyjna”, mające na celu zapewnienie sprawnego funkcjonowania i terminową realizację zadań KRUS. Nie określono miernika wykonania zadania oraz nie wykazano poniesionych wydatków w ramach tej funkcji (finansowanej w całości ze środków Funduszu

Administracyjnego). W wyjaśnieniu stwierdzono, że „...*Brak jest możliwości przypisania poszczególnych rodzajów tych wydatków do zadań...*”.

Inne ustalenia kontroli

Audyt i kontrola wewnętrzna oraz przeprowadzane inspekcje przez merytorycznych pracowników Kasy spełniają wymogi określone w przepisach prawa ogólnego i uregulowań organizacyjnych KRUS. Audyt wewnętrzny planuje i wykonuje planowe zadania w kategorii tzw. wysokiego ryzyka, natomiast kontrola wewnętrzna przeprowadza kompleksowe, problemowe, sprawdzające i doraźne badania w jednostkach organizacyjnych Kasy na terenie całego kraju. Wyniki tych kontroli (finansowe, merytoryczne, organizacyjne itp.), jak również bieżący nadzór wykonywany przez służby ekonomiczne, są przez kierownictwo Kasy na bieżąco wykorzystywane do właściwego i sprawnego funkcjonowania podległych jednostek.

Ustalenia innych kontroli

Najwyższa Izba Kontroli przeprowadziła w 2010 r. kontrolę w Biurze Zarządu Funduszu Składkowego Ubezpieczenia Społecznego Rolników w zakresie gospodarowania tym Funduszem (Nr KPZ- 4114-02-01/2009, I/09/008), w wyniku której stwierdzono m.in., że wydatki na samo funkcjonowanie Biura Zarządu wzrosły z 593,9 tys. zł w 1997 r. do 3.179,9 tys. zł w 2002 r. i 4.805,5 tys. zł w 2009 r. Najwyższe koszty Biura stanowiły wynagrodzenia, a liczba pracowników na koniec poszczególnych lat wzrosła z 6 w 1997 r. do 19 w 2002 r. i 29 w 2009 r., chociaż zakres obowiązków Biura nie uległ istotnym zmianom. Nie zrealizowano wniosku NIK z 2004 r. o nadanie statutu Funduszu Składkowego zgodnego z obowiązującym prawem i na podstawie tego Statutu nadal ponoszono wydatki wykraczające poza zamknięty katalog określony w art. 77 ust. 1. ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Między innymi, w latach 2007-2009 przekazano 57,2 mln zł dotacji organizacjom pozarządowym, w tym głównie rolniczym związkom i samorządom zawodowym, co naruszało art. 3 ust. 4 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.²² Nie przeprowadzano również otwartych konkursów ofert na udzielanie tych dotacji, czego wymaga art. 11 ust. 2 ww. ustawy. Przez dwa lata ze środków Funduszu Składkowego bezprawnie finansowano działalność Międzynarodowej Sekcji ISSA.²³ Formą nieuprawnionej pomocy ze środków Funduszu Składkowego było nieodpłatne użyczenie środków trwałych i wyposażenia o wartości 10,9 mln zł Centrom Rehabilitacji

---

²² Dz. U. z 2010 r. Nr 234, poz. 1536.

²³ Międzynarodowa Sekcja International Social Security Association ds. zabezpieczenia przed wypadkami w miejscu pracy i ochrony przed chorobami zawodowymi w rolnictwie.

Rolników. Te będące na własnym rozrachunku zakłady opieki zdrowotnej były również głównymi najemcami nieruchomości posiadanych przez Fundusz Składkowy, który ponosił straty z tytułu tej działalności gospodarczej. Inwestycje w nieruchomości dofinansowywano z dochodów na cele statutowe Funduszu Składkowego, nie płacąc przy tym podatku, co naruszało art. 17 ust. 1 pkt 4u ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych²⁴.

---

²⁴ Dz. U. z 2011 r. Nr 74, poz. 397.

3.2. Wykonanie planu finansowego Funduszu Emerytalno-Rentowego

Planowanie przychodów i wydatków

Najwyższa Izba Kontroli nie wnosi uwag do rzetelności planowania przychodów i wydatków Funduszu Emerytalno-Rentowego. Ich wysokość była adekwatna do zadań określonych w ustawie o ubezpieczeniu społecznym rolników.

Przychody

Przychody ogółem Funduszu Emerytalno-Rentowego wg przypisu w 2010 r. wyniosły 16.347.749 tys. zł i stanowiły 97,1% planu wg ustawy budżetowej, oraz 95,8% przychodów 2009 r. Zrealizowane przychody ogółem (wg wpływów) wyniosły 16.403.752 tys. zł i stanowiły 97,4% planu wg ustawy budżetowej oraz 96,1% przychodów 2009 r.

W strukturze zrealizowanych w 2010 r. przychodów największy udział miała dotacja z budżetu państwa, której udział w przychodach ogółem wg przypisu wyniósł 91,4%, a w przychodach wg wpływów 91,1%. Przychody te wyniosły 14.935.764 tys. zł i były o 3,3% (tj. o 509.823 tys. zł) niższe od kwoty zaplanowanej w ustawie budżetowej oraz stanowiły 95,1 % przychodów z tytułu dotacji z budżetu państwa zrealizowanych w 2009 r.

Wśród przychodów własnych dominującą pozycję stanowiły wpływy ze składek, które stanowiły 8,6% przychodów FER wg przypisu i 8,9% przychodów wg wpływów. Przychody własne wg przypisu wyniosły 1.411.985 tys. zł i stanowiły 101,1% kwoty planowanej w ustawie budżetowej oraz 103,9% przychodów z tego tytułu zrealizowanych w 2009 r. Przychody własne wg wpływów wyniosły 1.467.988 tys. zł i stanowiły 105,1% kwoty planowanej w ustawie budżetowej oraz 108,1% przychodów zrealizowanych w 2009 r.

Zgodnie z art. 17 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, wysokość składki miesięcznej na Fundusz Emerytalno-Rentowy w 2010 r. stanowiła 10% emerytury podstawowej i wynosiła miesięcznie: 68 zł w I kwartale (204 zł za kwartał) oraz 71 zł w II, III i IV kwartale (213 zł za kwartał).

NIK nie wnosi uwag do planowania i realizacji przychodów FER.

Dane o przychodach FER przedstawiono w załączniku nr 3 do informacji.

Należności

Według stanu na 31 grudnia 2010 r. należności brutto wyniosły 507.286 tys. zł i były niższe o 15,6% w porównaniu do 2009 r. Należności dotyczyły głównie niezrealizowanych przychodów z tytułu składek wraz z odsetkami (rozdział 75305, § 0820) w wysokości 489.945 tys. zł (96,6% ogółu należności). Zaległości netto były niższe o 13,8% w porównaniu do 2009 r. i wyniosły 265.522 tys. zł.

W 2010 r., w stosunku do 2009 r., kwota należności składkowych odpisanych z powodu przedawnienia²⁵ zmniejszyła się o 16,0%. W 2010 r. w stosunku do należności w wysokości 3.907,1 tys. zł upłynął okres przedawnienia. Z tego 59,9% (mniej o 1,6 punktu procentowego niż w 2009 r.) nie uległo przedawnieniu, z uwagi na to, że były zabezpieczone hipotecznie²⁶. W 2010 r. oddziały regionalne KRUS skierowały do sądów 9.560 wniosków o zabezpieczenie hipoteczne należności składkowych (o 18,6% więcej niż w 2009 r.). Kwota zabezpieczonych w ciągu 2010 r. należności wyniosła 28.063,7 tys. zł, natomiast kwota zabezpieczonych hipotecznie należności (narastająco) wyniosła 130.328,1 tys. zł.

W 2010 r. zostały umorzone należności składkowe²⁷ w kwocie 15.093,1 tys. zł, tj. o 16,4% więcej niż w 2009 r. Na koniec 2010 r. kwota należności objętych układami ratalnymi wynosiła 150.906,2 tys. zł (o 6,1% niższe niż w 2009 r.), a należności odroczone 143,3 tys. zł (o 827,7% wyższa niż w 2009 r.). Wzrost kwoty należności odroczone spowodowany był większym zainteresowaniem rolników spłatą należności w tej formie wynikającym m.in. z obniżenia zdolności płatniczych rolników z uwagi na straty poniesione

²⁵ Przedawnieniu ulegają należności, których nie udało się wyegzekwować, a upłynął 10 letni termin ich dochodzenia (art. 41b ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników).

²⁶ Hipoteka jest jedyną formą zabezpieczenia należności przed ich utratą w skutek przedawnienia. Należności zabezpieczone hipoteką, pomimo odpisania z ksiąg, nie przedawniają się z upływem terminu - można je egzekwować z majątku zabezpieczonego hipoteką (art. 41b ust. 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników).

²⁷ Zgodnie z art. 41a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników: umorzenie należności na wniosek dłużnika może być dokonane w przypadku, gdy zachodzi co najmniej jedna z następujących przesłanek: brak jest możliwości potrącenia zadłużenia ze świadczeń, nie zachodzą okoliczności do orzeczenia o przeniesieniu odpowiedzialności za zobowiązania z tytułu składek, z rozeznania o możliwościach płatniczych dłużnika wynika brak źródeł dochodu oraz majątku, z którego można by efektywnie dochodzić należności, sytuacja finansowa zobowiązanego uniemożliwia uregulowanie całości zadłużenia nawet przy udzieleniu dogodnych ulg w spłacie, opłacenie należności z tytułu składek pozbawiłoby zobowiązanego i jego rodzinę możliwości zaspokojenia niezbędnych potrzeb życiowych, zobowiązany poniósł straty materialne w wyniku klęski żywiołowej lub innego nadzwyczajnego zdarzenia, powodujące że opłacenie należności z tytułu składek mogłoby pozbawić zobowiązanego możliwości dalszego opłacania należności, zaistnienie przewlekłej choroby zobowiązanego lub konieczność sprawowania przez niego opieki nad przewlekle chorym członkiem rodziny, co pozbawia zobowiązanego możliwości uzyskania dochodu umożliwiającego opłacenie należności.

Umorzenie należności z urzędu może być dokonane w przypadku stwierdzenia całkowitej nieściągalności płatnika składek.

w wyniku klęsk żywiołowych mających miejsce w 2010r. Natomiast zmniejszenie kwoty należności rozłożonych na raty zostało spowodowane m. in. obniżeniem kwoty zadłużenia o 10,1% i liczby dłużników o 35%.

W związku z powodziami występującymi w 2010 r. i 2009 r. KRUS realizował „Program pomocy dla rodzin rolniczych, w których gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej powstały szkody spowodowane przez powódź, obsunięcie się ziemi lub huragan w 2010 r.” oraz „Program pomocy dla rodzin rolniczych, w których gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej powstały szkody spowodowane przez powódź w 2009 r.”.

W związku z tymi programami w 2010 r. udzielono ulg i umorzeń w ogólnej kwocie 6.036,2 tys. zł (327,3 tys. zł - Program z 2009 r., 5.709 tys. zł - Program z 2010 r.), w tym:

- odroczone termin płatności składek w kwocie 35,1 tys. zł (0,4 tys. zł - Program z 2009 r., 34,8 tys. zł - Program z 2010 r.),

- rozłożono należności z tytułu składek na raty w kwocie 162,8 tys. zł (11 tys. zł - Program z 2009 r., 151,8 tys. zł - Program z 2010 r.),

- zmieniono dotychczasowe warunki spłat należności objętych ulgami w kwocie 48,9 tys. zł (9,7 tys. zł - Program z 2009 r., 39,2 tys. zł - Program z 2010 r.),

- umorzono składki w kwocie 5.789,4 zł (306,1 tys. zł - Program z 2009 r., 5.483,2 tys. zł - Program z 2010 r.).

Dochodzenie należności

W 2010 r. dokonano potrąceń należności składkowych ze świadczeń przysługujących rolnikom z ubezpieczenia na kwotę 119.394,1 tys. zł, tj. o 16,4% więcej niż w 2009 r.

W 2010 r. skierowano do egzekucji administracyjnej prowadzonej przez Urzędy Skarbowe 59.794 tytuły wykonawcze obejmujących zaległości na kwotę 41.161,5 tys. zł, tj. o 4,8% większą niż w 2009 r. Urzędy Skarbowe zrealizowały 45.087 tytułów na kwotę 35.957,5 tys. zł (tj. o 3,4% większą niż 2009 r.), z czego została wyegzekwowana kwota 23.034,5 tys. zł. Wskutek nieściągalności Urzędy Skarbowe zwróciły tytuły obejmujące kwotę 2.260,6 tys. zł, a w inny sposób załatwiły tytuły na kwotę 10.662,4 tys. zł.

W ciągu 2010 r. pracownicy oddziałów regionalnych i placówek terenowych KRUS przeprowadzili 71.582 wizytacje²⁸ w gospodarstwach rolników ubezpieczonych w KRUS, tj. o 4,6% mniej niż w 2009 r. Było to spowodowane głównie mniejszą liczbą zadłużonych rolników, a także tym, że wnioski w sprawie umorzenia bieżących składek rolników poszkodowanych w wyniku powodzi, huraganu, obsunięcia się ziemi, suszy i gradobicia załatwiane były w trybie uproszczonym.

Wydatki

Zaplanowany dla Funduszu Emerytalno-Rentowego w ustawie budżetowej na 2010 r. limit wydatków w kwocie 16.881.934 tys. zł nie został w trakcie roku zmieniony.

Wydatki FER wyniosły 16.575.358 tys. zł i były niższe od planowanych w ustawie budżetowej o 1,8% (tj. 306.576 tys. zł), a w porównaniu do 2009 r. były niższe o 2,8% (tj. 471.061 tys. zł)

Wydatki na zadania wynikające z ustawy tworzącej Fundusz (§ 3110 świadczenia społeczne) stanowiły 86,1% wydatków ogółem FER. Plan wg ustawy budżetowej przewidywał na te zadania 14.373.975 tys. zł, tj. o 2,2% więcej od wydatków poniesionych w 2009 r. Wykonanie w 2010 r. (§ 3110 świadczenia społeczne) wyniosło 14.270.601 tys. zł i było o 0,7% niższe niż przewidziano w ustawie budżetowej oraz o 1,5% wyższe niż w 2009 r. Niższa od zaplanowanej w ustawie budżetowej kwota wydatków była m.in. spowodowana mniejszym o 104.070 tys. zł, tj. o 4,0% wykonaniem wydatków na renty rolne, a także mniejszą kwotą wypłaconych zasiłków pogrzebowych o 12.785 tys. zł, tj. o 3,3%. Natomiast został przekroczony plan wydatków w § 3110 pozycja wypłata emerytur rolnych o 0,1% (tj. o 13.481 tys. zł).

Wydatki na zasiłki pogrzebowe rolne (§ 3110) w kwocie 369.753 tys. zł (2,2% wydatków FER) były niższe w stosunku do planu według ustawy budżetowej o 12.785 tys. zł, tj. o 3,3%. Wydatki na renty rolne (§ 3110) w kwocie 2.512.862 tys. zł były niższe w stosunku do planu o 104.070 tys. zł, tj. o 4,0%.

Przeciętna miesięczna liczba emerytur wyniosła 1.094 tys., rent z tytułu niezdolności do pracy 235 tys., a rent rodzinnych 43 tys. (w 2009 r. 1.136 tys. emerytur i 244 tys. rent z tytułu niezdolności do pracy, a rent rodzinnych 43 tys.). Przeciętna emerytura i renta

²⁸ Wizytacje w gospodarstwie umożliwiają ustalenie płynności finansowej dłużnika i uzgodnienie najdogodniejszej formy spłaty zaległości.

finansowana z FER w 2010 r. wynosiła 807 zł i była wyższa, w stosunku do 2009 r. o 40 zł, tj. o 5,3%, a od planowanej o 1 zł, tj. o 0,1%.

Przeciętny zasiłek pogrzebowy w 2010 r. wynosił 6.439,45 zł, i w porównaniu do 2009 r. i był wyższy o 273,55 zł, tj. o 4,4%. Liczba wypłaconych zasiłków pogrzebowych wyniosła 57.420 i w porównaniu do 2009 r. była niższa o 2.621, tj. o 4,4%.

Wydatki na składkę na ubezpieczenie zdrowotne finansowane z budżetu państwa (§ 4130) wyniosły 1.859.107 tys. zł (11,2% wydatków FER) i były niższe w stosunku do planu wg ustawy budżetowej o 206.852 tys. zł, tj. o 10,0%. W stosunku do wykonania 2009 r. były niższe o 712.774 tys. zł, tj. o 27,7%.

Najwyższa Izba Kontroli nie zgłasza uwag do sposobu planowania oraz realizacji wydatków Funduszu Emerytalno-Rentowego. Wydatki FER w pozycji „składka na ubezpieczenie zdrowotne rolników” w stosunku do planu wg ustawy budżetowej były o 10% niższe (tj. o 206.852 tys. zł), z uwagi na to, że na etapie planowania trudno przewidzieć należną w 2010 r. kwotę składki na ubezpieczenie zdrowotne rolników zależną od ceny skupu żyta²⁹.

Dane o wydatkach FER przedstawiono w załączniku nr 3 do informacji.

Nadpłaty świadczeń

W 2010 r., w porównaniu do 2009 r., kwota nowo ujawnionych nadpłat świadczeń³⁰ była wyższa o 5,1% (o 961 tys. zł). Nadpłacone zostały świadczenia w wysokości 19.724,5 tys. zł. Kwota nadpłat, na które pracownicy KRUS nie mieli wpływu (97,1% ogółu nadpłat), była większa o 6% i wyniosła 19.144,8 tys. zł. Do głównych przyczyn nadpłat niezawinionych przez pracowników KRUS należą m.in.: niepowiadomienie lub zbyt późne powiadomienie KRUS o podjęciu zatrudnienia przez świadczeniobiorcę, o prowadzeniu gospodarstwa rolnego przez świadczeniobiorcę czy o zmianie w uprawnieniach do świadczeń członków rodzin świadczeniobiorcy, a także przedłożenie nieprawdziwych dokumentów i inne.

---

²⁹ Wysokość składek zaplanowano przyjmując, że cena skupu 1 dt żyta wyniesie 37,2 zł (średnia cena skupu żyta za okres: styczeń – czerwiec 2009 r. wynosiła 37,47 zł). Zgodnie z komunikatem Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego średnia cena skupu 1 dt żyta za okres trzech kwartałów 2009 r. wyniosła 34,1 zł, tj. była niższa o 3,1 zł niż przyjęto do planu.

³⁰ Nadpłaty świadczeń ujawniane są m.in. w wyniku przeprowadzenia kontroli uprawnień do rent, bieżącej weryfikacji akt emerytalno-rentowych wnioskodawców (a niekiedy również ich małżonków) oraz kontroli wewnętrznych.

W porównaniu do 2009 r. nastąpił wzrost o 22,1% (tj. o 33,1 tys. zł) kwoty nadpłat wynikających z błędnie wydanych decyzji przez pracowników KRUS³¹ przy spadku ogólnej kwoty nadpłat dokonanych z przyczyn leżących po stronie pracowników KRUS o 18,1% (tj. o 127,7 tys. zł). Kwota ogółu nadpłat dokonanych z winy pracowników KRUS wynosiła 579,7 tys. zł (106 decyzji), a w 2009 r. 707,4 tys. zł (131 decyzji). Do głównych przyczyn nadpłat zawinionych przez pracowników KRUS należą: nieterminowe wstrzymanie wypłaty, podwójne pobieranie renty lub emerytury oraz błędne naliczanie wysokości świadczeń, będące głównie wynikiem wprowadzania do systemu FARMER niewłaściwego okresu pracy w gospodarstwie rolnym, okresu zatrudnienia czy okresu podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników.

Zobowiązania

Na koniec 2010 r. w Funduszu Emerytalno-Rentowym zobowiązania ogółem wynosiły 347.353 tys. zł i były o 3,4% niższe niż w 2009 r. oraz o 31,8% niższe od planowanych w ustawie budżetowej. Zobowiązania wymagalne powstałe w ciągu roku wynosiły 242 tys. zł i były wyższe od powstałych w ciągu 2009 r. o 65,8%. Na koniec roku zobowiązania wymagalne nie wystąpiły.

W 2010 r. dokonano wypłat odsetek na łączną kwotę 29,8 tys. zł, w tym: z tytułu załatwienia wniosków emerytalno-rentowych po terminie ustawowym w 13 sprawach na kwotę 146,79 zł. Odsetki wynikające z wyroków sądów wyniosły 8,2 tys. zł i stanowiły 27,6% ogólnej kwoty wypłaconych odsetek. W pozostałych przypadkach wypłaty odsetek były efektem przede wszystkim nieprawidłowego ustalenia wysokości części składkowej emerytury lub renty rolniczej spowodowanego m.in.: błędnym wykazaniem przez urzędy gmin wysokości składek na ubezpieczenie społeczne rolników opłacanych w latach 1983-1990, bądź okresu ich opłacania, przyjęciem zbyt krótkiego okresu podlegania innemu niż rolnicze ubezpieczeniu społecznemu, nie uwzględnieniem okresu opłaconych, zaległych składek na ubezpieczenie emerytalno-rentowe.

Kwota wypłaconych odsetek za zwłokę w porównaniu do roku poprzedniego wzrosła o 66,1% (tj. o 11,9 tys. zł), a liczba spraw, w których wypłacono odsetki wzrosła o 41,8% (tj. o 77).

³¹ W 2009 r. pracownicy KRUS błędnie wydali 27 decyzji, a w 2010 r. 29 decyzji.

Stan Funduszu na koniec 2010 roku

Na koniec 2010 r. stan Funduszu wynosił minus 57.373 tys. zł, tj. o 65.022 tys. zł mniej niż planowano w ustawie budżetowej, a w stosunku do stanu na dzień 31 grudnia 2009 r. był niższy o 227.609 tys. zł (spadek o 133,7%), w tym:

- środki pieniężne w wysokości 24.458 tys. zł. Stan środków pieniężnych w porównaniu do stanu na 31 grudnia 2009 r. zmniejszył się o 21.376 tys. zł, tj. o 46,6% i był większy od zaplanowanego w ustawie budżetowej o 21.458 tys. zł, tj. o 715,3%,
- należności w wysokości 265.522 tys. zł, ich stan był o 14.522 tys. zł, tj. o 5,2% mniejszy niż planowano w ustawie budżetowej. W porównaniu do stanu na koniec 2009 r. spadły one o 42.657 tys. zł, tj. o 13,8%,
- zobowiązania w kwocie 347.353 tys. zł były niższe od planowanych w ustawie budżetowej o 162.297 tys. zł, tj. o 31,8%. W porównaniu do stanu na koniec 2009 r. zmniejszyły się one o 12.344 tys. zł tj. o 3,4%.

3.3. Wykonanie planu finansowego Funduszu Administracyjnego

Planowanie przychodów i wydatków

Najwyższa Izba Kontroli nie wnosi zastrzeżeń do rzetelności planowania przychodów i wydatków Funduszu. W planie przychodów na 2010 r. przyjęto odpis w wysokości 442.000 tys. zł, tj. 2,9% od planowanych wydatków FER, oraz 58.418 tys. zł, tj. 9,0% od planowanych wydatków Funduszu Składowego. Wydatki FA zaplanowano w ustawie budżetowej w wysokości 584.978 tys. zł. W ciągu roku uległy one zwiększeniu do kwoty 598.250 tys. zł, tj. o 13.272 tys. zł (o 2,3%) o środki pozostałe na koniec 2009 r.

Na zwiększenie planu wydatków wydał zgodę Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, na podstawie art. 29 ust. 12 ustawy o finansach publicznych, powołując się na pozytywną opinię Komisji Finansów Publicznych (nr 193) oraz zgodę Ministra Finansów. Zwiększenie wydatków nastąpiło w pozycji pozostałych wydatków o kwotę 6.557 tys. zł, oraz wydatków inwestycyjnych o kwotę 6.715 tys. zł. Wydatki inwestycyjne dodatkowo zwiększono o 4.485 tys. zł poprzez zmniejszenie o taką samą kwotę - 10% wkładu własnego na Poakcesyjny Program Wspierania Obszarów Wiejskich (PPWOW).

Zwiększenie planu w pozycji pozostałych wydatków bieżących wiązało się z zakupem usług informatycznych m.in. na realizację umów dotyczących usług integracji systemów Workflow, zakupu usług operatorskich sieci teleinformatycznej WAN.

Zwiększenie planu wydatków inwestycyjnych wiązało się z zakupem lokali dla jednostek organizacyjnych KRUS oraz wykupu udziału w nieruchomości stanowiącej siedzibę Centrali KRUS w Warszawie przy Al. Niepodległości.

Ponadto Prezes Kasy dokonywał zmian planu wydatków, polegających na przesunięciu wydatków pomiędzy poszczególnymi paragrafami klasyfikacji budżetowej, informując każdorazowo o tych zmianach Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Ostatnia zmiana została dokonana 31 grudnia 2010 r.

Znaczące zwiększenie planu wydatków, wystąpiło również w § 4270 zakup usług remontowych o kwotę 2.225 tys. zł. Zwiększenie to uzasadniono potrzebą przeprowadzenia w jednostkach organizacyjnych KRUS niecierpiących zwłoki remontów, wynikających z dokonanych przeglądów okresowych obiektów lub ekspertyz, jak również zaleceń m.in.

Straży Pożarnej, Sanepidu i innych służb. Remonty były niezbędne w celu utrzymania obiektów w należytym stanie.

W ocenie NIK dokonane zmiany były celowe i właściwie udokumentowane, oraz zostały dokonane zgodnie z art. 29 ust.12 ustawy o finansach publicznych.

Przychody

W ustawie budżetowej na 2010 r. ustalono przychody Funduszu Administracyjnego w wysokości 583.916 tys. zł, tj. o 5,7% wyższe od wykonania w 2009 r. (552.470 tys. zł bez pokrycia amortyzacji). Wykonanie planu przychodów wyniosło 585.180 tys. zł i było wyższe o 0,2% w stosunku do planu wg ustawy budżetowej oraz o 5,9% wyższe od wykonania w 2009 r. (bez pokrycia amortyzacji).

W strukturze zrealizowanych przychodów największy udział miał odpis z Funduszu Emerytalno-Rentowego, w kwocie 442.000 tys. zł (75,5% ogółu przychodów), który stanowił 100% planu według ustawy budżetowej i był wyższy o 7,5% niż w 2009 r.

Przychody z odpisu z Funduszu Składkowego wyniosły 58.418 tys. zł (ok. 10% ogółu przychodów FA), zrealizowane zostały w 100% planu według ustawy budżetowej i były o 8,2% wyższe niż w 2009 r.

Pozostałe przychody FA stanowiły kwotę 84.762 tys. zł, tj. 14,5% ogółu przychodów FA. Przychody te zostały zrealizowane w stosunku do planu w 101,5% i były niższe od wykonania w 2009 r. o 2.700 tys. zł tj. o 3,1%. W pozycji tej mieszczą się:

- refundacja przez ZUS kosztów obsługi świadczeń zbiegowych³² w kwocie 55.376 tys. zł. Była ona niższa od planu o 0,1% oraz niższa niż w 2009 r. o 1,2%, (stanowiła 9,5% ogółu przychodów FA);
- refundacja kosztów obsługi w kwocie 25.420 tys. zł (4,3% ogółu przychodów), (w tym: ubezpieczeń zdrowotnych, świadczeń kombatanckich, rent socjalnych, świadczeń górniczych i za pracę przymusową). Przychody te były niższe od planu o 2,3%;
- inne przychody w kwocie 3.966 tys. zł były wyższe od planu o 92,9%³³ oraz niższe o 5,1% niż w 2009 r. Na przychody te złożyły się grzywny i kary pieniężne od osób prawnych i jednostek organizacyjnych (1 tys. zł), wpływy z usług (446 tys. zł), wpływy ze sprzedaży

---

³² Zbieg prawa do emerytury lub renty przysługującej na podstawie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników z prawem do emerytury lub renty z innego ubezpieczenia społecznego.

³³ Uzyskano nieplanowane dochody z tytułu m.in. wpływy z usług, ze sprzedaży składników majątkowych oraz z pozostałych odsetek.

składników majątkowych (147 tys. zł), pozostałe odsetki (724 tys. zł), wpływy z innych przychodów (2.648 tys. zł).

Niższe wpływy niż planowano uzyskano z tytułu kosztów obsługi ubezpieczeń zdrowotnych (6.274 tys. zł) o kwotę 750 tys. zł, tj. o 10,7% oraz niższe od wykonania w 2009 r. o 1.576 tys. zł (o 20,1%). Wynikało to z przekazania niższych składek na ubezpieczenie zdrowotne do NFZ.

Dane o przychodach przedstawiono w załączniku nr 4 do informacji.

Należności

Według stanu na 31 grudnia 2010 r. należności (brutto) wyniosły 10.102 tys. zł i w porównaniu do 2009 r. były niższe o 1,2% (o 120 tys. zł).

Należności wymagalne (należności, których minął termin płatności, a które nie zostały ani przedawnione, ani umorzone) wyniosły 29,6 tys. zł i były niższe o 30,1% w porównaniu do 2009 r. Składały się na nie m.in. należności:

- z tytułu dostaw w kwocie 12,0 tys. zł (spadek w stosunku do roku 2009 r. o 35,6%), z czego na kwotę 8,7 tys. zł wystawiono tytuły nieściągalności, a kwota 0,8 tys. zł pozostaje w postępowaniu komorniczym,
- od pracowników na kwotę 0,4 tys. zł, tj. o 96,5% mniej niż w 2009 r.,
- koszty upomnień na kwotę 14 tys. zł, tj. o 16% wyższą niż w roku poprzednim.

W stosunku do ww. należności KRUS podjął stosowne działania windykacyjne.

Wydatki

Wydatki Funduszu Administracyjnego wyniosły 586.237 tys. zł, tj. 98,0% planu po zmianach i były o 3,2% wyższe niż w 2009 r. (bez pokrycia amortyzacji).

W strukturze zrealizowanych wydatków największy udział (94,9%) miały wydatki bieżące w kwocie 556.089 tys. zł, tj. o 0,6% niższe niż planowano w ustawie budżetowej i o 1,7% niższe od planu po zmianach. W porównaniu do 2009 r. wydatki bieżące były wyższe o 0,7%. Główną pozycję wydatków bieżących stanowiły koszty wynagrodzeń pracowników w wysokości 265.678 tys. zł³⁴ (§ 4010 oraz § 4040 klasyfikacji budżetowej), i były o 0,2% niższe od planu po zmianach oraz o 1,2% wyższe niż w 2009 r. (262.547 tys. zł).

³⁴ Nie obejmuje kosztów poniesionych na wynagrodzenia bezosobowe.

W żadnym paragrafie nie wystąpiły wydatki wyższe od planu po zmianach.

Wydatki i zakupy inwestycyjne (§ 611, § 612) zaplanowano na kwotę 17.400 tys. zł. Plan ten został zwiększony do kwoty 28.600 tys. zł. Zrealizowane wydatki stanowiły 28.133 tys. zł, tj. 98,4% planu po zmianach. W porównaniu do 2009 r. były wyższe o 73,6%.

Znaczny wzrost wydatków inwestycyjnych spowodowany był m.in.:

- zakończeniem budowy 2 siedzib Placówek Terenowych (PT) KRUS w Golubiu – Dobrzyniu oraz Nowym Mieście Lubawskim, na które wydatkowano 2.489 tys. zł,
- rozpoczęciem budowy 6 siedzib PT (w Aleksandrowie Kuj., Sępólnie Krajeńskim, Bytowie, Sandomierzu, Staszowie i w Strzelcach Opolskich) na które łącznie wydatkowano 4.923 tys. zł,
- zakupem budynków na siedziby jednostek terenowych KRUS: OR w Rzeszowie (2.983,1 tys. zł), PT w Krośnie Odrzańskim (689,7 tys. zł), w Oleśnicy i Środzie Śląskiej zapłacono ostatnie raty za zakupione lokale (łącznie koszt 301,5 tys. zł).

Ponadto w dniu 25 grudnia 2010 r. wykupiono za kwotę 9.815,0 tys. zł, udziały w nieruchomości stanowiącej siedzibę Centrali KRUS.

Zastrzeżenia NIK dotyczą:

- niskiego wykorzystania środków (w ramach wydatków inwestycyjnych w § 6124) na realizację PPWOW (10% wkład własny KRUS z FA), tj. w wysokości 2.006 tys. zł, tj. 24,5% planu finansowego wg ustawy budżetowej oraz 54,3% planu finansowego po zmianach), co wskazuje, że podobnie jak w latach 2008 i 2009 zadania w tym zakresie nie zostały należycie przygotowane³⁵;
- udzielenia w I połowie 2010 r. ze środków FA, dwóch zamówień publicznych³⁶ o wartości 16.065,3 tys. zł, w trybie z wolnej ręki, mimo że nie zachodziły przesłanki określone w art. 67 ust. 1 pkt 3 ustawy – Prawo zamówień publicznych, ponieważ konieczność zapewnienia ciągłości serwisu oprogramowań oraz świadczenia usług sieci

---

³⁵ Według złożonych wyjaśnień przyjęty w umowie, zawartej z Bankiem Światowym, tryb udzielania zamówień, powodował konieczność akceptacji na poszczególnych etapach postępowania („no objection”), przez nadzorującego przedstawiciela Banku.

³⁶ Umowa nr 80/2010 z dnia 31 maja 2010r. na modyfikację (nie wynikającą ze zmian przepisów prawnych – zleczone w ramach umowy 238/2009), serwis oraz prowadzenie prac rozwojowych systemów informatycznych wspomagających obsługę systemów ubezpieczeń społecznych i zdrowotnych w KRUS. Umowa nr 15/2010 r. z dnia 12 lutego 2010 r. na świadczenie usługi operatorskiej sieci WAN obejmującej transmisję danych oraz głosu poprzez dostarczenie urządzeń, zestawienie łączy, utrzymanie i zarządzanie infrastrukturą sieci WAN.

WAN, po wygaśnięciu dotychczas obowiązujących umów³⁷, była przewidywalna. Wyczerpało to znamiona naruszenia dyscypliny finansów publicznych określone w art. 17 ust. 1 pkt 2 lit. a ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych³⁸;

- zawarcia umowy nr 345/2010, w dniu 1 października 2010 r., tj. po upływie 32 dni od zakończenia postępowania przetargowego, oraz rozpoczęcie jej realizacji od 1 listopada 2010 r., tj. po upływie 1 miesiąca od dnia jej zawarcia, przy jednoczesnym obowiązywaniu umowy nr 80/2010 zawartej na modyfikację i świadczenie usług serwisowych systemów KRUS z naruszeniem warunków § 13 tej umowy³⁹. Po zawarciu nowej umowy 345/2010 nie tylko nie zakończono wykonania poprzedniej, ale 6 października 2010 r. dodatkowo zlecono modyfikację systemu na kwotę 1.304,4 tys. zł (do końca roku zrealizowano 123,3 tys. zł). Poprzednią umowę na podstawie porozumienia rozwiązano dopiero z dniem 11 lutego 2011 r. Natomiast zadania zlecone umową 345/2010 (I i II etap), po których miało nastąpić świadczenie usług serwisowych, zostały wykonane i odebrane dopiero 11 lutego 2011 r., tj. z 42-dniowym opóźnieniem w stosunku do warunków umowy. Wniosek w sprawie naliczenia kary umownej Dyrektor Biura Informatyki i Telekomunikacji skierował dopiero 31 marca 2011 r.

Umowy o usługi serwisowe w KRUS podpisał dyrektor Biura Informatyki i Telekomunikacji⁴⁰, a rozpoczęcie realizacji z dniem 1 listopada 2010 r. uzasadnił koniecznością zsynchronizowania prac modyfikacyjnych realizowanych w ramach poprzedniej umowy, które miały wdrożyć nowe rozwiązania wynikające z wejścia w życie nowego aktu normatywnego⁴¹ oraz potrzebą dłuższego czasu na weryfikację tej umowy i oczekiwaniem na dostarczenie przez Wykonawcę właściwego dokumentu zabezpieczenia należytego wykonania umowy. NIK nie podziela argumentów przedstawionych w uzasadnieniu Dyrektora Biura Informatyki i Telekomunikacji, dotyczących opieszałego

³⁷ Umowa nr 238/2009, nr 15/2005, nr 7/2008 i 446/2008.

³⁸ Dz. U. z 2005 r. Nr 14 poz. 114 ze zm.

³⁹ § 13 ust. 1 umowy nr 80/2010 r. stanowił: „zamawiający zastrzega, że w przypadku zawarcia umowy z Wykonawcą wyłonionym w ramach toczącego się postępowania w trybie przetargu ograniczonego na eksploatację, modyfikację, serwis oraz prowadzenie prac rozwojowych systemów informatycznych, umowa może być rozwiązana przed upływem okresu na jaki została zawarta, poprzez jednostronne pisemne oświadczenie Zamawiającego złożone Wykonawcy nie później niż 45 dni przed zamierzonym przez zamawiającego terminem rozwiązania umowy”.

⁴⁰ Upoważniony na podstawie § 7 ust. 3 pkt 3 regulaminu organizacyjnego KRUS.

⁴¹ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 lutego 2009 r. w sprawie szczegółowego zakresu oraz sposobu przekazywania do centrali Narodowego Funduszu Zdrowia przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych i Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego danych dotyczących osób objętych ubezpieczeniem zdrowotnym i płatników składek (Dz. U. Nr 30, poz. 192).

wdrożenia umowy, ponieważ Wykonawca przystępując do przetargu był poinformowany w SIWZ o wymaganiach dotyczących zabezpieczenia należytego wykonania umowy, a rozporządzenie weszło w życie już od 12 marca 2009 r. i od tego czasu możliwe było podjęcie stosownych działań usprawniających system w ramach wcześniej zawartej umowy - nr 238/2010 z dnia 17 lipca 2009 r. - na przeprowadzenie m.in. modyfikacji systemu wynikającej ze znowelizowanych przepisów ubezpieczeń społecznych rolników.

Dane o wydatkach przedstawiono w załączniku nr 4 do informacji.

Zatrudnienie i wynagrodzenia

Przeciętne zatrudnienie w 2010 r., w przeliczeniu na pełne etaty, wynosiło 6.150,8 i było niższe o 8,3 etatu, tj. o 0,1% w stosunku do zatrudnienia w 2009 r.

Łączne wydatki na wynagrodzenia wyniosły 265.678 tys. zł⁴² i stanowiły 99,8% wielkości planowanej. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (z wypłatami dodatkowego wynagrodzenia rocznego) wyniosło 3.599,52 zł, w tym w Centrali KRUS 6.288,54 zł, w jednostkach terenowych 3.496,83 zł. W porównaniu do 2009 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w KRUS wzrosło o 1,3% (w tym o 1,2% w Oddziałach i Punktach Terenowych i 2,4% w Centrali).

Przeciętne zatrudnienie na stanowiskach kierowniczych tzw. „R” w 2010 r. wyniosło 3,0 etatu i stanowiło 100% planu, a przeciętne miesięczne wynagrodzenie w wysokości 10.888,89 tys. zł - łącznie z wypłaconą nagrodą jubileuszową, było o 3,4% wyższe od wynagrodzenia w 2009 r.

Dane te nie obejmowały nagród kwartalnych przyznawanych z wyodrębnionego Funduszu Motywacyjnego, którym dysponuje Prezes KRUS w porozumieniu z Przewodniczącym Rady Rolników, na podstawie Regulaminu uchwalonego przez Radę Rolników⁴³.

Prezes Kasy utworzył Fundusz Motywacyjny na 2010 r. w ramach odpisu z Funduszu Administracyjnego, naliczanego z Funduszu Składowego w wysokości 16.000 tys. zł, z którego wypłacono nagrody dla pracowników KRUS w wysokości 13.830,1 tys. zł (o 167,2 tys. zł więcej niż w 2009 r.). Przepis art. 81a ust. 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników stanowi, że wypłaty z Funduszu Motywacyjnego są realizowane poza limitami

---

⁴² vide przypis 34.

⁴³ Uchwała Rady Ubezpieczenia Społecznego Rolników - Nr 25 z dnia 19 maja 2009 r.

wynikającymi z przepisów o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej⁴⁴. Przeciętna wysokość kwartalnej nagrody z Funduszu Motywacyjnego przypadającej na 1 etat w Centrali KRUS wyniosła od 1.617,28 zł w I kwartale do 1.180,46 zł w IV kwartale. Natomiast w Oddziałach i Placówkach Terenowych odpowiednio od 500,53 zł do 555,54 zł.

W 2010 r. decyzją Prezydium i Przewodniczącego Rady Ubezpieczenia Społecznego Rolników przyznano nagrody dla Prezesa i Zastępców Prezesa KRUS wyłącznie za I kwartał 2010 r. w łącznej wysokości 52 tys. zł. W pozostałych kwartałach nie przyznawano nagród z Funduszu Motywacyjnego dla pracowników „R”.

Dane o zatrudnieniu i wynagrodzeniach przedstawiono w załączniku nr 6 do informacji.

Pochodne od wynagrodzeń

Składki na ubezpieczenia społeczne pracowników KRUS⁴⁵ wyniosły 39.174 tys. zł, na Fundusz Pracy – 5.492 tys. zł oraz należne wpłaty na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych – 2.608 tys. zł, i były przekazywane w terminach określonych w art. 47 ust. 1 pkt 3 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych⁴⁶ i art. 49 ust. 2 ustawy z 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych⁴⁷.

Zobowiązania

Zobowiązania ogółem na koniec roku wyniosły minus 49.012 tys. zł i były wyższe o 17,2% niż planowane w ustawie budżetowej i o 5,0% wyższe od stanu na koniec 2009 r. Zobowiązania wymagalne na koniec roku nie wystąpiły.

Stan Funduszu na koniec 2010 roku

Na koniec 2010 r. stan Funduszu Administracyjnego wynosił 13.429 tys. zł, tj. o 7,3% mniej niż na początku roku i w stosunku do planu po zmianach był wyższy o 13.277,0 tys. zł, tj. ponad 88 krotnie, co było wynikiem wyższego niż pierwotnie przewidywano stanu Funduszu na początek 2010 r.

⁴⁴ Art. 81a dodany przez art. 1 pkt 28 ustawy z dnia 12 września 1996 r. zmieniający cyt. ustawę z dniem 1 stycznia 1997 r. (Dz. U. Nr 124, poz. 585).

⁴⁵ Odprowadzane do ZUS.

⁴⁶ Dz. U. z 2007 r. Nr 11, poz. 74 ze zm.

⁴⁷ Dz. U. z 2008 r. Nr 14, poz. 92 ze zm.

3.4. Wykonanie planu finansowego Funduszu Prewencji i Rehabilitacji

Planowanie przychodów i wydatków

Najwyższa Izba Kontroli nie wnosi zastrzeżeń do rzetelności planowania przychodów i wydatków Funduszu Prewencji i Rehabilitacji. Ich wysokość była adekwatna do zadań określonych w ustawie o ubezpieczeniu społecznym rolników. W trakcie roku Prezes KRUS poprzez przesunięcie środków pomiędzy paragrafami klasyfikacji budżetowej dokonał zmiany planu finansowego FPiR polegających na:

- przesunięciu kwoty 50,0 tys. zł z § 4300 zakup usług pozostałych do § 4210 zakup materiałów i wyposażenia, oraz
- zwiększeniu o kwotę pozostałą z wydatków inwestycyjnych w 2009 r. w planie finansowym Funduszu na 2010 r. o 4.623 tys. zł w § 6260 dotacje z funduszy celowych na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych jednostek sektora finansów publicznych na:

a) modernizację obiektu CRR w Iwoniczu Zdroju, - w kwocie 4 023 tys. zł oraz

b) modernizację obiektu CRR w Jedlcu - w kwocie 600 tys. zł polegającą na dobudowie recepcji z windą zewnętrzną przy pawilonie, w którym kwaterowani są kuracjusze ze znacznym stopniem niepełnosprawności”.

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi w piśmie z 19 października 2010 r. biorąc pod uwagę opinię nr 193 Komisji Finansów Publicznych nie zgłosił zastrzeżeń do dokonanych zmian, polegających na przesunięciu środków między pozycjami planu oraz zwiększeniu kosztów o środki pozostałe na koniec 2009 r.

Przychody i należności

Zrealizowane przychody Funduszu Prewencji i Rehabilitacji w 2010 r. wyniosły 39.046,0 tys. zł, i stanowiły 100,7% kwoty zaplanowanej w ustawie budżetowej oraz 107,7% przychodów 2009 r. Wyższe od planowanych w ustawie budżetowej przychody o 261,7 tys. zł, tj. o 0,7% osiągnięto m.in. z tytułu odsetek bankowych⁴⁸ - 185,1 tys. zł, wpływów ze

---

⁴⁸ W umowie zawartej w dniu 2 września 2004 r. pomiędzy KRUS a NBP dotyczącej prowadzenia rachunku na potrzeby Funduszu Prewencji i Rehabilitacji, w § 3 stwierdza się, że środki pieniężne zgromadzone na rachunku są oprocentowane.

sprzedaży składników majątkowych – 84,8 tys. zł (sprzęt rehabilitacyjny), oraz opłat rodziców za pobyt dzieci na koloniach.

Dane o przychodach przedstawiono w załączniku nr 5 do informacji.

W strukturze zrealizowanych przychodów największy udział miały przychody z tytułu odpisu z Funduszu Składkowego w wysokości 32.454 tys. zł, których udział w przychodach ogółem wyniósł 83,1% i stanowił 100,0% planu według ustawy budżetowej, oraz 108,2% wykonania w 2009 r. Dotacja z budżetu państwa została zrealizowana w kwocie 6.000 tys. zł i stanowiła 100,0% planu według ustawy budżetowej oraz 108,2% wykonania w 2009 r.

W Funduszu nie wystąpiły należności.

Wydatki i zobowiązania

Zaplanowany dla Funduszu w ustawie budżetowej limit wydatków 40.264 tys. zł został w trakcie roku zwiększony o 4.623 tys. zł. (w § 6260) o kwotę pozostałą z wydatków inwestycyjnych w 2009 r. Wydatki wyniosły 43.655 tys. zł i były o 2,7% niższe od planu po zmianach oraz 32,6% wyższe niż w 2009 r. Największy udział miały wydatki bieżące (76,3% wydatków ogółem), zrealizowane w wysokości 33.311 tys. zł (96,7% planu) oraz wydatki inwestycyjne (23,7% wydatków ogółem), zrealizowane w wysokości 10.344 tys. zł (99,2% planu). Najwyższa Izba Kontroli nie stwierdziła przekroczeń limitu wydatków w poszczególnych podziałkach klasyfikacji budżetowej.

W toku kontroli stwierdzono nienależyty nadzór Prezesa KRUS nad realizacją zadań Biura Prewencji i Rehabilitacji, co doprowadziło m.in. do:

- wznowienia w Ośrodku Szkoleniowo-Rehabilitacyjnym w Teresinie działalności rehabilitacji leczniczej dla rolników i osób uprawnionych, pomimo że OSR nie spełniał w tym czasie wymogów określonych rozporządzeniem w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać pod względem fachowym i sanitarnym pomieszczenia i urządzenia zakładu opieki zdrowotnej. Ustalono ponadto, że nie opracowano programu dostosowania obiektu do wymogów nowego rozporządzenia z dnia 2 lutego 2011 r. w tym zakresie⁴⁹. Rozporządzenie powyższe wydłużało do 31 grudnia 2016 r. termin

⁴⁹ Rozporządzenie Ministra Zdrowia w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać pod względem fachowym i sanitarnym pomieszczenia i urządzenia zakładu opieki zdrowotnej wydłużało do 31 grudnia 2016 r. termin dostosowania zakładów opieki zdrowotnej do warunków w nim określonych (Dz. U. Nr 31, poz. 158.). Przepis § 40 ust. 2 rozporządzenia nakłada obowiązek kierownika Zakładu Opieki Zdrowotnej

dostosowania zakładów opieki zdrowotnej do warunków w nim określonych, to w Ośrodku nie opracowano programu dostosowania obiektu do wymogów rozporządzenia. Ponadto, pomimo wznowienia rehabilitacji leczniczej, działalność OSR nadal przynosiła ujemny wynik finansowy, który w 2010 r. wyniósł 125 tys. zł, pomimo że w stosunku do pierwotnej umowy z KRUS obłożenie (liczbę osobodni) w OSR zwiększono o ponad 27 %.

- przewlekłego (od czerwca 2010 r. do 17 grudnia 2010 r.), prowadzenia postępowania na wykonanie 130 tys. egzemplarzy kalendarzy dla rolników na 2011 r., wynikającego z opieszłych działań pracowników KRUS, a ponadto zatwierdzenia, rozliczenia i wypłaty faktury wystawionej niezgodnie z warunkami umowy.

Nierzetelnie nadzorowano realizację dotacji celowych przyznanych przez Prezesa KRUS. Zapotrzebowania z Centrów Rehabilitacji Rolników (CRR) i OSR nie zawierały odwołania do planów zakupów lub planów modernizacji, a nawet uzasadnienia celowości zakupów. Nie uzasadniono podziału dotacji dla poszczególnych jednostek. Umowy na udzielenie dotacji miały charakter ogólny, bez podziału tych środków finansowych na poszczególne zadania i zakupy. Podawano jedynie wysokość i terminy przekazywanych transz płatności;

Dane o wydatkach przedstawiono w załączniku nr 5 do informacji.

W 2010 r. wystąpiły zobowiązania w kwocie ogółem 3.256,0 tys. zł. Były one wyższe od stanu na koniec 2009 r. o 1.486,0 tys. zł (o 82,4%). Wyższy stan zobowiązań niż planowano był wynikiem wpływu dokumentacji kosztowej po 31 grudnia 2010 r. Zobowiązania wymagalne nie wystąpiły.

Wydatki bieżące, w tym na zakupy materiałów i wyposażenia oraz usług, wyniosły 33.311 tys. zł. W strukturze wydatków według paragrafów klasyfikacji budżetowej największą udział miał zakup usług zdrowotnych, na który wydatkowano 29.643 tys. zł (86,0% wydatków bieżących FPiR), tj. o 1,2% mniej niż zaplanowano w ustawie budżetowej (o 357 tys. zł). W stosunku do wykonania w 2009 r. nastąpił wzrost ww. wydatków o 2.248 tys. zł, tj. o 8,2%. Na rehabilitację rolników przeznaczono 26.424 tys. zł, tj. 89,1% wydatkowanej w tym paragrafie kwoty, zaś na rehabilitację dzieci wydatkowano 3.219 tys. zł (10,9% wydatków w tym paragrafie).

---

do przedłożenia programu dostosowania ZOZ do wymagań tego rozporządzenia organowi prowadzącemu rejestr, w terminie do dnia 30 czerwca 2012 r.

Na zakup usług pozostałych (§ 4300 klasyfikacji budżetowej) wydatkowano łącznie 1.115 tys. zł (3,3% wydatków bieżących), tj. o 485 tys. zł (o 30,3%) mniej niż planowano. W stosunku do wykonania w 2009 r. nastąpił wzrost ww. wydatków o 526 tys. zł, tj. o 89,3%. Niskie wykorzystanie wydatków w tym paragrafie wynikało m.in. z:

- mniejszego o 39,3% (o 182 tys. zł) wykonania wydatków na udział KRUS w konferencjach, konkursach i działaniach prewencyjnych,
- mniejszego o 68,0% (o 34 tys. zł) wykonania wydatków na prewencję wypadkową, szkolenia rolników,
- niewykonania w 29,2% (234 tys. zł) wydatków na usługi transportowe, druk broszur, badania statystyczne, materiały prewencyjne,
- niewykonania w 12,3% (35 tys. zł) wydatków na targi oraz podsumowane konkursu Bezpieczne Gospodarstwo Rolne.

Na zakup materiałów i wyposażenia (§ 4210 klasyfikacji budżetowej) wydatkowano 1.776 tys. zł (5,3% wydatków bieżących), tj. o 136 tys. (o 1,3%) mniej niż planowano, oraz o 7,1% mniej niż w 2009 r. (1.912 tys. zł)

Wynagrodzenia bezosobowe (§ 4170 klasyfikacji budżetowej)⁵⁰ wyniosły 670 tys. zł, tj. 83,4% kwoty zaplanowanej w ustawie budżetowej (2,0% wydatków bieżących FPIR) i były niższe od wykonania w 2009 r. o 4 tys. zł (0,6%).

Wydatki majątkowe w kwocie 10.344 tys. zł, zrealizowane w 99,2% (o 416,9% więcej niż w 2009 r.) przeznaczono w całości na: wydatki w § 6260 - dotacje z funduszy celowych na finansowanie zakupów inwestycyjnych jednostek sektora finansów publicznych, co było wynikiem otrzymania środków w wysokości 4 623 tys. zł pozostałych na koniec 2009 r. (po decyzji Komisji Finansów Publicznych).

Stan Funduszu na koniec 2010 roku

Na koniec 2010 r. stan środków obrotowych Funduszu Prewencji i Rehabilitacji wynosił 1.545 tys. zł, tj. o 4.610 tys. zł (o 74,9%) mniej niż na początku roku, a w stosunku do planu po zmianach był większy o 1.494 tys. zł (o 2.929,4%). Przyczyną powyższego wzrostu stanu FPIR było głównie niższe od planowanych wydatków o 1.232 tys. zł oraz wyższych o 262 tys. zł przychodów (§ 6206).

⁵⁰ Głównie (87,6%) wynagrodzenia wychowawców na turnusach rehabilitacyjnych dla dzieci.

4. Informacje dodatkowe o przeprowadzonej kontroli

Protokół

Protokół z kontroli podpisano bez zastrzeżeń w dniu 8 kwietnia 2011 r.

Wystąpienie pokontrolne

Wystąpienie pokontrolne skierowano do Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w dniu 19 kwietnia 2011 r. Do wystąpienia nie wniesiono zastrzeżeń. Prezes KRUS przyjął do realizacji wszystkie wnioski pokontrolne.

Wnioski pokontrolne, nie wymienione w Rozdziale 2. Podsumowaniu wyników kontroli, dotyczyły:

- 1) Wyegzekwowania kary umownej za nieterminową realizację umowy nr 345/2010.
- 2) Przeprowadzania szkoleń pracowników oddziałów regionalnych i placówek terenowych KRUS celem wyeliminowania błędów polegających na nieprawidłowym ustalaniu wysokości świadczeń skutkującym koniecznością wypłaty odsetek lub powstawaniem nadpłat.
- 3) Wyeliminowania błędów w zakresie funkcjonowania systemu finansowo-księgowego KRUS.

W toku kontroli stwierdzono 2 przypadki naruszenia dyscypliny finansów publicznych, tj. udzielenie dwóch zamówień publicznych w trybie z wolnej ręki, mimo że nie zachodziły przesłanki określone w art. 67 ust. 1 pkt 3 ustawy – Prawo zamówień publicznych. Najwyższa Izba Kontroli przygotowuje zawiadomienia w sprawie naruszenia dyscypliny finansów publicznych.

Finansowe rezultaty kontroli

Na finansowe rezultaty kontroli złożyły się nieprawidłowości w kwocie 16.065,3 tys. zł - wydatkowanie środków z naruszeniem przepisów prawa (str. 28-27) stwierdzono przy realizacji planu finansowego Funduszu Administracyjnego.

Załącznik nr 1

Dochody budżetowe

Lp.	Wyszczególnienie	2009 r.	2010 r.		05:03	05:04
		Wykonanie	Ustawa	Wykonanie		
		w zł			%	
1	2	3	4	5	6	7
	Ogółem cz. 72 - KRUS, w tym:	21 228	6 000	34 835	164,1	580,6
1	dział 753 Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	4 615	6 000	14 372	311,4	239,5
1.1	rozdział 75305 Fundusz Emerytalno - Rentowy	0	0	4 920		
1.1.1	§ 0920	0	0	4 920		
1.2.	rozdział 75313 Świadczenia zlecone do wypłaty	4 615	6 000	9 452	204,8	157,5
1.2.1	§ 0920	0	0	4		
1.2.2	§ 0970	4 615	6 000	9 448	204,7	157,5
2	dział 852 Pomoc społeczna	0	0	11 965		
2.1	rozdział 85212 Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	0	0	11 965		
2.1.1	§ 0970	0	0	11 965		
3	dział 853 Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	16 613	0	8 498	51,2	
3.1.	rozdział 85395 Pozostała działalność	16 613	0	8 498	51,2	
3.1.1	§ 0920	507	0	535	105,5	
3.1.2	§ 0970	16 106	0	7 963	49,4	

§ 0920 Pozostałe odsetki

§ 0970 Wpływy z różnych dochodów

Załącznik nr 2

Wydatki budżetowe

Lp.	Wyszczególnienie	2009	2010		6:3	6:4	6:5	
		Wykonanie	Ustawa	Budżet po zmianach				Wykonanie
		tys. zł						%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Ogółem cz. 72 Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, w tym:	16 441 845	16 187 830	16 087 959	15 671 039	95,3	96,8	97,4
1.	dział 752 Obrona narodowa	10	10	10	10	100,0	100,0	100,0
1.1	rozdział 75212 Pozostałe wydatki obronne	10	10	10	10	100,0	100,0	100,0
	§ 4170 Wynagrodzenia bezosobowe	0	1	0	0	0,0	0,0	0,0
	§ 4300 Zakup usług pozostałych	0	6	0	0	0,0	0,0	0,0
	§ 4700 Szkolenia pracowników	10	3	10	10	100,0	333,3	100,0
2.	dział 753 Obowiązkowe ubezpieczenie społeczne	16 418 853	16 164 563	16 064 953	15 648 802	95,3	96,8	97,4
2.1	rozdział 75305 Fundusz Emerytalno-Rentowy	15 705 402	15 445 587	15 335 796	14 935 764	95,1	96,7	97,4
	§ 2430 Dotacja z budżetu państwa	15 705 402	15 445 587	15 335 796	14 935 764	95,1	96,7	97,4
2.2	rozdział 75306 Fundusz Prewencji i Rehabilitacji	5 500	6 000	6 000	6 000	109,1	100,0	100,0
	§ 2430 Dotacja z budżetu państwa	5 500	6 000	6 000	6 000	109,1	100,0	100,0
2.3	rozdział 75311 Renty strukturalne	375	0	0	0	0,0	0,0	0,0
	§ 2860 Dotacja z budżetu państwa - zwrot kosztów obsługi świadczeń zleconych do wypłaty ZUS i KRUS	84	0	0	0	0,0	0,0	0,0
	§ 3110 Świadczenia społeczne	291	0	0	0	0,0	0,0	0,0
2.4	rozdział 75313 Świadczenia zlecone do wypłaty	706 216	712 976	695 847	682 781	96,7	95,8	98,1
	§ 2860 - Dotacja z budżetu państwa - zwrot kosztów obsługi świadczeń zleconych do wypłaty ZUS i KRUS	17 646	17 390	17 390	17 390	98,5	100,0	100,0
	§ 3110 Świadczenia społeczne	688 568	695 586	678 457	665 391	96,6	95,7	98,1
	§ 4580 Pozostałe odsetki	2	0	0	0	0,0	0,0	0,0
2.5	rozdział 75395 Pozostała działalność	1 360	0	27 310	24 257	1 783,6	0,0	88,8
	§ 4213 Zakup materiałów i wyposażenia	0	0	2 850	2 372	0,0	0,0	83,2
	§ 4303 Zakup usług pozostałych	306	0	2 880	2 733	893,1	0,0	94,9
	§ 4308 Zakup usług pozostałych	71	0	0	0	0,0	0,0	0,0
	§ 4309 Zakup usług pozostałych	13	0	0	0	0,0	0,0	0,0
	§ 4753 Zakup akcesoriów komputerowych (programy i licencje)	824	0	1 360	1 098	133,3	0,0	80,7
	§ 6123 Wydatki na zakupy inwestycyjne państwowych funduszy celowych	146	0	20 220	18 054	12 365,8	0,0	89,3
3.	dział 851 Ochrona zdrowia	22 922	23 147	22 944	22 195	96,8	95,9	96,7
3.1	rozdział 85156 Składka na ubezpieczenie zdrowotne oraz świadczenia dla osób nieobjętych obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego	22 922	23 147	22 944	22 195	96,8	95,9	96,7
	§ 4130 Składki na ubezpieczenia zdrowotne	22 922	23 147	22 944	22 195	96,8	95,9	96,7
4.	dział 853 Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	60	110	52	32	53,3	29,1	61,5
4.1	rozdział 85335 Refundacja ulg dla inwalidów wojennych i wojskowych z tytułu ubezpieczenia OC i AC	35	110	50	30	85,7	27,3	60,0
	§ 3030 Różne wydatki na rzecz osób fizycznych	35	110	50	30	85,7	27,3	60,0
4.2	rozdział 85395 Pozostała działalność	25	0	2	2	8,0	0,0	100,0
	§ 3110 Świadczenia społeczne	25	0	2	2	8,0	0,0	100,0

Załącznik nr 3

Przychody i wydatki Funduszu Emerytalno-Rentowego

Lp.	Wyszczególnienie	2009 r.	2010 r.			6:3	6:4	6:5
		Wykonanie	Ustawa	Budżet po zmianach	Wykonanie			
			tys. zł					
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Część A								
I	Zadania wynikające z ustawy tworzącej fundusz	14 058 954	14 373 975	14 373 975	14 270 601	101,5%	99,3%	99,3%
1.	Emerytury, renty rolne	13 688 747	13 991 437	13 991 437	13 900 848	101,5%	99,4%	99,4%
2.	Zasiłki pogrzebowe	370 207	382 538	382 538	369 753	99,9%	96,7%	96,7%
Część B								
I	Stan funduszu na początek roku	152 704	47 901	47 901	170 236	111,5%	355,4%	355,4%
	w tym:							
1.	Środki pieniężne	27 856	2 000	2 000	45 834	164,5%	2291,7%	2291,7%
2.	Należności	305 468	278 891	278 891	308 179	100,9%	110,5%	110,5%
3.	Zobowiązania (minus)	-387 132	-457 990	-457 990	-359 697	92,9%	78,5%	78,5%
II	Przychody	17 063 951	16 841 682	16 841 682	16 347 749	95,8%	97,1%	97,1%
1.	§ 243 Dotacja z budżetu państwa	15 705 402	15 445 587	15 445 587	14 935 764	95,1%	96,7%	96,7%
2.	§ 082 Składki (przypis)	1 299 492	1 373 095	1 373 095	1 356 396	104,4%	98,8%	98,8%
3.	§ 092, § 097 Pozostałe przychody (przypis)	38 596	23 000	23 000	41 064	106,4%	178,5%	178,5%
4.	Inne przychody	20 461	0	0	14 525	71,0%	-	-%
III	Wydatki	17 046 419	16 881 934	16 881 934	16 575 358	97,2%	98,2%	98,2%
1	Transfery na rzecz ludności	14 058 972	14 373 975	14 373 975	14 270 631	101,5%	99,3%	99,3%
1.1	- § 311 emerytury rolne	11 200 447	11 374 505	11 374 505	11 387 986	101,7%	100,1%	100,1%
1.2	- § 311 renty rolne	2 488 300	2 616 932	2 616 932	2 512 862	101,0%	96,0%	96,0%
1.3	- § 311 zasiłki pogrzebowe rolne	370 207	382 538	382 538	369 753	99,9%	96,7%	96,7%
1.4	- § 458 pozostałe odsetki	18	0	0	30	-	-	-
2.	Wydatki bieżące	411 000	442 000	442 000	442 000	107,5%	100,0%	100,0%
2.1	- § 296 odpis na fundusz administracyjny	411 000	442 000	442 000	442 000	107,5%	100,0%	100,0%
3.	§ 413 Składka na ubezpieczenie zdrowotne finansowane z dotacji budżetowej	2 571 881	2 065 959	2 065 959	1 859 107	72,3%	90,0%	90,0%
4.	Pozostałe wydatki	1 203	0	0	1 460	121,4%	-	-
5.	Odpisy aktualizujące należności	3 363	0	0	2 160	64,2%	-	-
IV	Stan na koniec roku	170 236	7 649	7 649	-57 373	-33,7%	-750,1%	-750,1%
	w tym:							
1.	Środki pieniężne	45 834	3 000	3 000	24 458	53,4%	815,3%	815,3%
2.	Należności ²⁾	308 179	280 074	280 074	265 522	86,2%	94,8%	94,8%
3.	Zobowiązania (minus)	-359 697	-509 650	-509 650	-347 353	96,6%	68,2%	68,2%
Część C								
1.	Ściągalność składek (w %)	98,50	98,00	98,00	103,50	105,1%	105,6%	105,6%
2.	Składki (wplywy) (w tys. zł)	1 279 829	1 346 033	1 346 033	1 403 705	109,7%	104,3%	104,3%
3.	Pozostałe przychody (wplywy) (w tys. zł)	57 491	51 000	51 000	49 758	86,5%	97,6%	97,6%
4.	Przeciętna emerytura i renta finansowana z FER (w zł)	766,41	806,00	806,00	806,87	105,28%	100,1%	100,1%
5.	Liczba emerytur i rent (w tys.)	1425,79	1383,00	1383,00	1374,65	96,41%	99,4%	99,4%

Odpisy aktualizujące należności 241.620 tys. zł.

Załącznik nr 4

Przychody i wydatki Funduszu Administracyjnego

Poz.	Treść	Wykonanie za rok 2009	Rok sprawozdawczy 2010			6:3	6:4	6:5
			Plan wg ustawy budżetowej	Plan po zmianach	Wykonanie			
			w tysiącach złotych					
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Część A.								
I	Zadania wynikające z ustawy tworzącej fundusz celowy	568 210	584 978	598 250	586 228	103,2	100,2	98,0
1	Wydatki bieżące	551 989	559 396	565 953	556 089	100,7	99,4	98,3
2	Wydatki inwestycyjne	16 221	25 582	32 297	30 139	185,8	117,8	93,3
Część B.								
I	Stan funduszu na początku roku	30 238	1 262	14 486	14 486	47,9	1 147,9	100,0
1	Środki pieniężne	70 075	41 099	50 425	50 425	72,0	122,7	100,0
2	Należności	228	5 703	10 178	10 178	4 464,0	178,5	100,0
3	Zobowiązania (minus)	-40 783	-46 040	-46 689	-46 689	114,5	101,4	100,0
II	Przychody*	552 470	583 916	583 916	585 180	105,9	100,2	100,2
1	Odpis z funduszu emerytalnego - rent.	411 000	442 000	442 000	442 000	107,5	100,0	100,0
2	Odpis z funduszu składowego	54 008	58 418	58 418	58 418	108,2	100,0	100,0
3	Pozostałe przychody	87 462	83 498	83 498	84 762	96,9	101,5	101,5
3.1	- refundacja przez ZUS kosztów obsługi tzw. świadczeń zbiegowych	56 074	55 415	55 415	55 376	98,8	99,9	99,9
3.2	- refundacja kosztów obsługi	27 207	26 027	26 027	25 420	93,4	97,7	97,7
	W tym:							
3.2.1	- ubezpieczeń zdrowotnych	7 850	7 024	7 024	6 274	79,9	89,3	89,3
3.2.2	- świadczeń kombatanckich	15 192	15 078	15 078	15 078	99,2	100,0	100,0
3.2.3	- rent strukturalnych	84	-	-	-	-	-	-
3.2.4	- rent socjalnych	1 627	1 613	1 613	1 756	107,9	108,9	108,9
3.2.5	- świadczeń górniczych i za pracę przymus.	2 454	2 312	2 312	2 312	94,2	100,0	100,0
3.3	- inne przychody	4 181	2 056	2 056	3 966	94,9	192,9	192,9
III	Wydatki*	568 222	584 978	598 250	586 237	103,2	100,2	98,0
1	Wydatki bieżące (własne)	551 989	559 396	565 953	556 089	100,7	99,4	98,3
1.1	- wynagrodzenia pracowników Kasy**	283 309	287 882	287 882	286 720	101,2	99,6	99,6
1.2	- pochodne od tych wynagrodzeń	44 444	46 211	46 211	44 667	100,5	96,7	96,7
1.3	- pozostałe wydatki bieżące, w tym:	224 236	225 303	231 860	224 702	100,2	99,7	96,9
1.3.1	- opłaty pocztowe	61 146	62 105	63 111	62 629	102,4	100,8	99,2
1.3.2	- wydatki na usługi bankowe	14 713	15 026	12 085	10 458	71,1	69,6	86,5
1.3.3	- Program PPWOW 10% wkład własny	448	1 535	1 135	689	153,8	44,9	60,7
2	Wydatki inwestycyjne	16 221	25 582	32 297	30 139	185,8	117,8	93,3
2.1	- wydat. inwest. i na zakupy inwest.	16 205	17 400	28 600	28 133	173,6	161,7	98,4
2.2	- Program PPWOW 10% wkład własny	16	8 182	3 697	2 006	12 537,5	24,5	54,3
3	Pozostałe wydatki	9	-	-	6	66,7	-	-
4	Odpisy aktualizujące należności	3	-	-	3	100,0	-	-
IV	Stan funduszu na koniec roku	14 486	200	152	13 429	92,7	6 714,5	8 834,9
1	Środki pieniężne	50 425	40 037	36 091	51 694	102,5	129,1	143,2
2	Należności	10 178	1 183	10 271	10 081	99,0	852,2	98,2
3	Zobowiązania (minus)	-46 689	-41 820	-46 810	-49 012	105,0	117,2	104,7

* wartość przychodów i wydatków w 2009 r. prezentowana jest bez „pokrycia amortyzacji” po stronie przychodów i „amortyzacji” po stronie wydatków w kwocie 13.182 tys. zł

** łącznie z kosztami poniesionymi na wynagrodzenia bezosobowe

Załącznik nr 5

Przychody i wydatki Funduszu Prewencji i Rehabilitacji

Lp.	§	Wyszczególnienie	Wykonanie 2009r.	Rok sprawozdawczy 2010			6 : 3	6 : 4	6 : 5
				Plan wg ustawy	Plan po zmianach	Wykonanie			
				w tysiącach złotych					
1		2	3	4	5	6	7	8	9
Część A.									
I		Zadania wynikające z ustawy tworzącej fundusz celowy	32 663	40 264	44 887	43 655	133,7	108,4	97,3
1.		Wydatki bieżące	30 662	34 464	34 464	33 311	108,6	96,7	96,7
2.		Wydatki inwestycyjne	2 001	5 800	10 423	10 344	516,9	178,3	99,2
Część B.									
I		Stan funduszu na początek roku w tym:	2 834	1 531	6 154	6 154	217,1	402,0	100,0
1.		Środki pieniężne	4 460	3 157	7 939	7 939	178,0	251,5	100,0
2.		Należności	-	-	-	-	-	-	-
3.		Zobowiązania (minus)	-1 626	-1 626	-1 785	-1 785	109,8	109,8	100,0
II		Przychody*	35 984	38 784	38 784	39 046	108,5	100,7	100,7
1.	2430	Dotacja z budżetu państwa	5 500	6 000	6 000	6 000	109,1	100,0	100,0
2.	2960	Odpis z funduszu składowego	30 004	32 454	32 454	32 454	108,2	100,0	100,0
3.	0580-0970	Pozostałe przychody	480	330	330	592	123,3	179,4	179,4
4.		Pokrycie amortyzacji	267	-	-	-	-	-	-
III		Wydatki*	32 663	40 264	44 887	43 655	133,7	108,4	97,3
1.	3030	Różne wydatki na rzecz osób fizycznych	1	15	15	1	-	6,7	6,7
2.	3040	Nagrody niezaliczane do wynagrodzeń.	67	100	100	81	120,9	81,0	81,0
3.	4110	Składki na ubezpieczenia społeczne	12	87	87	13	108,3	14,9	14,9
4.	4112	Składki na FP	2	31	31	2	100,0	6,5	6,5
5.	4170	Wynagrodzenia bezosobowe	674	803	803	670	99,4	83,4	83,4
6.	4210	Zakup materiałów i wyposażenia	1 912	1 750	1 800	1 776	92,9	101,5	98,7
7.	4270	Zakup usług remontowych	-	10	10	-	-	-	-
8.	4280	Zakup usług zdrowotnych	27 395	30 000	30 000	29 643	108,2	98,8	98,8
9.	4300	Zakup usług pozostałych	589	1 650	1 600	1 115	189,3	67,6	69,7
10.	4430	Różne opłaty i składki	10	18	18	10	100,0	55,6	55,6
11.	6120	Wydatki na zakupy inwestycyjne funduszy celowych	395	-	-	-	-	-	-
12.	6260	Dotacje z fund. celowych na finansowanie, lub dofinansowanie, kosztów realizacji inwestycji, i zakupów inwestycyjnych sektora finansów publicznych.	1 606	5 800	10 423	10 344	644,1	178,3	99,2
13.		Amortyzacja	267	-	-	-	-	-	-
IV		Stan funduszu na koniec roku	6 154	51	51	1 545	25,1	3 029,4	3 029,4
		w tym:							
1.		Środki pieniężne	7 939	1 677	1 836	4 754	59,9	283,5	258,9
2.		Należności	-	-	-	47	-	-	-
3.		Zobowiązania (minus)	-1 785	-1 626	-1 785	-3 256	182,4	200,2	182,4

* wartość przychodów i wydatków w 2009 r. prezentowana jest bez „pokrycia amortyzacji” po stronie przychodów i „amortyzacji” po stronie wydatków w kwocie 267 tys. zł

Załącznik nr 6

Zatrudnienie i wynagrodzenia

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie 2009			Wykonanie 2010			8:5
		Przeciętne zatrudnienie w osobach w przelicz. na pełne etaty	Wynagrodzenia osobowe pracowników wraz z dodatkowym wynagrodzeniem rocznym (4010 i § 4040)	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie przypadające na 1 etat	Przeciętne zatrudnienie w osobach w przelicz. na pełne etaty	Wynagrodzenia osobowe wraz z dodatkowym wynagrodzeniem rocznym (4010 i § 4040)	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie przypadające na 1 etat	
		osoby	tys. zł	zł	osób	tys. zł	zł	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Ogółem KRUS, w tym	6.159,1	262.547	3.552,28	6.150,8	265.678	3.599,52	101,3
1.1	Centrala KRUS ogółem:	221,6	16.334	6.142,26	226,2	17.073	6.288,54	102,4
	w tym: tzw.„R”	3	379	10.527,78	3	392*	10.888,89	103,4
1.2	Oddziały Regionalne i PT	5.937,4	246.213	3.455,67	5.924,5	248.605	3.496,83	101,2

* łącznie z nagrodą jubileuszową

Załącznik nr 7**Kalkulacja oceny końcowej część 72 Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego oraz Funduszy: Emerytalno-Rentowy, Administracyjny i Funduszu Prewencji i Rehabilitacji**

Oceny wykonania budżetu części 72 Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego oraz Funduszy: Emerytalno-Rentowy, Administracyjny i Funduszu Prewencji i Rehabilitacji dokonano stosując kryteria⁵¹ oparte na wskaźnikach wartościowych opracowanych przez NIK i opublikowanych w Analizie wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej w 2010 roku.

Kalkulacja oceny końcowej - część 72 Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

Dochody : 34,8 tys. zł

Wydatki : 15.671.039 tys. zł

Łączna kwota G: 15.671.073,8 tys. zł

Waga wydatków w łącznej kwocie: $Ww = W : G = 0,9999978$

Waga dochodów w łącznej kwocie $Wd = D : G = 0,0000022$

Nieprawidłowości w dochodach: nie stwierdzono.

Ocena cząstkowa dochodów: pozytywna (5).

Nieprawidłowości w wydatkach: nie stwierdzono.

Ocena cząstkowa wydatków: pozytywna (5).

Wynik końcowy $Wk = 5 \times 0,9999978 + 5 \times 0,0000022 = 4,999989 + 0,000011 = 5,0000$

Ocena ogólna: pozytywna.

Kalkulacja oceny końcowej Fundusz Emerytalno-Rentowy

Przychody : 16 347 749 tys. zł

Wydatki: 16 575 358 tys. zł

Łączna kwota G : 32 923 107 tys. zł

Waga wydatków w łącznej kwocie: $Ww = W : G 0,503457$

Waga dochodów w łącznej kwocie $Wd = D : G 0,496543$

Nieprawidłowości w przychodach: nie stwierdzono

Ocena cząstkowa przychodów: pozytywna (5)

Nieprawidłowości w wydatkach: nie stwierdzono

Ocena cząstkowa wydatków: pozytywna (5)

Wynik końcowy $Wk = 5 \times 0,503457 + 5 \times 0,496543 = 5,0000$

Ocena ogólna: pozytywna.

⁵¹ <http://www.nik.gov.pl/kontrolle/standardy-kontroli-nik/>

Kalkulacja oceny końcowej Fundusz Administracyjny

Przychody : 585.180 tys. zł

Wydatki : 586.237 tys. zł

Łączna kwota G : 1.171.417 tys. zł

Waga wydatków w łącznej kwocie: $Ww = W : G = 0,5004$

Waga przychodów w łącznej kwocie $Wp = P : G = 0,4995$

Nieprawidłowości w przychodach: nie stwierdzono.

Ocena cząstkowa przychodów: pozytywna (5).

Nieprawidłowości w wydatkach: 16.065,3 tys. zł, co stanowi 2,740% wydatków ogółem Funduszu Administracyjnego.

Ocena wydatków – pozytywna z zastrzeżeniami (3)

Na powyższą kwotę złożyły się następujące nieprawidłowości:

– 16.065,3 tys. zł udzielono z naruszeniem prawa dwa zamówienia publiczne w trybie z wolnej ręki, mimo że nie zachodziły przesłanki określone w art. 67 ust. 1 pkt 3 ustawy – Prawo zamówień publicznych.

Wynik końcowy $Wk = 3 \times 0,5004 + 5 \times 0,4995 = 1,5012 + 2,4975 = 3,9987$

Ocena ogólna- pozytywna z zastrzeżeniami

Kalkulacja oceny końcowej Fundusz Prewencji i Rehabilitacji

Przychody : 39.046 tys. zł

Wydatki: 43.655 tys. zł

Łączna kwota G: 82.701 tys. zł

Waga wydatków w łącznej kwocie: $Ww = W : G = 0,5279$

Waga dochodów w łącznej kwocie $Wd = D : G = 0,4721$

Nieprawidłowości w przychodach: nie stwierdzono

Ocena cząstkowa przychodów: pozytywna (5)

Nieprawidłowości w wydatkach: 4.959,3 tys. zł, co stanowi 0,0297% wydatków ogółem Funduszu Prewencji i Rehabilitacji.

Ocena cząstkowa wydatków: pozytywna z zastrzeżeniami (3)

Na powyższą kwotę złożyły się następujące nieprawidłowości:

- nierzetelne nadzorowanie realizacji wydatków z dotacji celowych 4.959,3 tys. zł,

Wynik końcowy $Wk = 3 \times 0,5279 + 5 \times 0,4721 = 3,9496$

Na obniżenie oceny wpływ miały również: wznowienie działalności rehabilitacyjnej w Ośrodku Szkoleniowo-Rehabilitacyjnym w Teresinie, pomimo że nie spełniał w tym czasie określonych wymogów, a także przewlekłe postępowanie na wykonanie kalendarzy.

Ocena ogólna: pozytywna z zastrzeżeniami.

Załącznik nr 8

Wykaz organów, którym przekazano informację o wynikach kontroli

1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej
2. Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
3. Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
4. Prezes Rady Ministrów
5. Komisja Odpowiedzialności Konstytucyjnej
6. Komisja Finansów Publicznych
7. Komisja do Spraw Kontroli Państwowej
8. Komisja Rolnictwa i Rozwoju Wsi
9. Minister Finansów
10. Minister Pracy i Polityki Społecznej
11. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi
12. Minister Sprawiedliwości
13. Szef Centralnego Biura Antykorupcyjnego
14. Biuro Bezpieczeństwa Narodowego
15. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego